

Årsrapport 2016

Hjartdal og Gransherad Sparebank

Innhold

STYRETS ÅRSBERETNING 2016	3
Innledning	3
Redegjørelse for årsregnskapet	5
Risiko og kapitalstyring	8
Eierstyring og ledelse.....	12
Organisasjon, arbeidsmiljø, likestilling, diskriminering	14
Samfunnsansvar	15
Samfunnsrolle	15
Framtidsutsikter for 2017	15
RESULTATREGNSKAP	17
BALANSE	19
KONTANTSTRØMOPPROSENTILLING	21
GENERELLE REGNSKAPSPRINSIPPER	22
Generelt	22
Utlån – beskrivelse og definisjoner	23
Overtatte eiendeler	24
Finansielle instrumenter	24
Varige driftsmidler	25
Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader.....	26
Skatt	26
Omregningsregler for valuta	26
Langsiktig gjeld.....	26
Kontantstrømoppstilling	26
NOTER	27
Note 1 – Finansiell risiko og risikostyring	27
Note 2 - Kredittrisiko	28
Note 3 – Kapitaldekning	33
Note 4 – Likviditetsrisiko	34
Note 5 – Renterisiko.....	35
Note 6 – Markedsrisiko	36

Note 7 – Renter og liknende kostnader på ansvarlig lånekapital	38
Note 8 – Avgift til bankenes sikringsfond	39
Note 9 – Provisjonsinntekter og provisjonskostnader	39
Note 10 – Pensjon	40
Note 11 – Lønns- og administrasjonskostnader	41
Note 12 – Lån og ytelser	41
Note 13 – Varige driftsmidler	42
Note 14 – Andre driftskostnader	43
Note 15 – Skatt	43
Note 16 – Kontanter og innskudd i norges bank	44
Note 17 – Eierandeler i datterselskaper og tilknyttede selskaper	44
Note 18 – Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder	45
Note 19 – Gjeld opptatt ved utstedelse av verdipapirer	46
Note 20 – Spesifikasjon av annen gjeld	46
Note 21 – Egenkapital	46
Note 22 – Garantiansvar	47
Note 23 – Nøkkeltall	48
Note 24 – Egenkapitalbevis	49

Styrets årsberetning 2016

INNLEDNING

Hjartdal og Gransherad Sparebank ble etablert 1. oktober 1898 og skal være en lokalbank for Hjartdal, Notodden og Kongsberg. Vår visjon er å være den beste banken for levende og aktive lokalsamfunn. Vi er en lokalbank som tilbyr kundene både moderne digitale bankløsninger og helhetlig, personlig kunderådgivning. Gjennom god bankdrift og aktiv kundeomsorg skal vi skape verdier for lokalsamfunnet. Banken driver under markedsnavnet HjartdalBanken. Bankens hovedkontor ligger i Sauland i Hjartdal kommune, i tillegg har banken kontorer i Notodden og Kongsberg.

Banken har i 2016 hatt en betydelig vekst både i utlån og innskudd. I 2016 fikk banken 1.182 nye kunder på personmarkedet og der flest nye kunder kom fra Notodden. På bedriftsmarkedet er markedsområdet Hjartdal og Notodden og her fikk vi 128 nye kunder. HjartdalBanken har i 2016 styrket sin egenkapital gjennom utstedelse av egenkapitalbevis. Banken leverer et godt resultat for 2016 som gir grunnlag for å skape trygghet og vekst – for kunder, ansatte, eiere og lokalsamfunnet.

HjartdalBanken har styrket sin posisjon som lokalbank. Om du som kunde er i banken, fysisk eller digitalt så skal banken være tilgjengelig for deg. Vi velger lokal tilstedeværelse mens andre velger dette bort. Vi ønsker å leve opp til vår visjon som er å være den beste banken for levende og aktive lokalsamfunn.

Vi er opptatt av å ha fornøyde kunder og måler kundenes tilfredshet årlig. Vi har en høy kundetilfredshet både i privatmarkedet og i bedriftsmarkedet med score på henholdsvis 79 og 83. Målet er å ha en kundetilfredshet over 80 poeng. For å nå dette målet vil vi fortsette å ha høyt fokus på kompetanse. Vi er opptatt av å levere god rådgiving basert på høy kompetanse og god etisk standard. Dette er et viktig grunnlag for å skape positive kundeopplevelser.

HjartdalBanken er organisert for å kunne utøve god virksomhetsstyring, kontroll og aktiv kundeomsorg. Banken skal ha nærhet til sine kunder og ansatte skal opptre personlig og profesjonelt. Banken har innrettet sin personalpolitikk for å utvikle en endringsvillig, kunde- og salgsrettet organisasjon med oppfølging fra tydelig og aktive ledere.

Som lokalbank er vi stolte av å kunne bidra til at lag og foreninger i våre lokalmarkeder får virkeliggjort en drøm eller holde aktiviteten i gang gjennom vår gaveutdeling. Banken har alltid engasjert seg i det som skjer i vårt lokalmiljø, enten det skjer som sponsor eller gaver til lag og foreninger.

HjartdalBanken har som mål å skape overskudd som gir god avkastning på bankens egenkapital og et konkurransedyktig utbytte til eierne. Banken vil balansere hensynet til et konkurransedyktig utbytte med bankens soliditet, god forretningsskikk og eksterne rammebetingelser.

Banken har et høyt fokus på allianse og samarbeidsstrukturer for å sikre kompetanse og gode leveranser til banken og våre kunder. Banken har et eierskap i Eika Gruppen AS, i tillegg har man et samarbeid med andre lokalbanker og andre tilknyttede foretak.

Bankens markedsområde

Banken har sitt lokalmarked i tre forskjellige kommuner når det gjelder størrelse, næring og bosetting. Hjartdal kommune er et samfunn der primærnæringen har vært i stor overvekt. Som andre lignende

kommuner ser en at dette er i endring og at det blir færre «tradisjonelle bønder». De siste årene har det blitt satset mye innen reiselivsnæringen i Hjartdal kommune. Tuddal som ligger i kort avstand fra Gaustatoppen har hatt en stor utbygging av fritidsboliger med tilhørende infrastruktur.

Notodden er der banken har sin hovedvekt av kunder. Kommunen er en typisk omstillingskommune fra industrisamfunn med store hjørnesteinsbedrifter til flere og mindre bedrifter innen olje og mekanisk industri. Notodden er stor innen handel og der salg av biler er dominerende – «Bilbyen Notodden». De siste årene har det lokale boligbyggelaget stått for en betydelig utbygging av sentrumsnære leiligheter. Notodden er og en typisk bosettingskommune der mange pendler til Kongsberg, Drammen og Oslo for å arbeide.

Hjartdal og Notodden har i 2016 vurdert sammenslåing etter at fylkesmannen kom med sin anbefaling. Det ble avholdt folkeavstemming i Hjartdal og innbyggerne sa klart nei til sammenslåing. Per utløpet av 3. kvartal hadde de to kommunene 14.363 innbyggere.

Kongsberg kommune har pr. 3. kvartal 27.228 innbyggere, og er et vesentlig større markedsområde for banken enn de øvrige kommunene. I Kongsberg har vi begrenset oss til å satse på privatmarkedet og finansiering av boliglån.

Norsk økonomi

Norsk økonomi var i 2016 inne i sitt andre år med unormalt svak økonomisk vekst. De siste prognoser fra Statistisk Sentralbyrå peker mot en vekst i BNP for Fastlands-Norge på 0,7 prosent, klart lavere enn de 2 prosent som SSB antar er den mer normale veksten for norsk økonomi. For å holde veksten oppe, og motvirke de negative virkningene av et vedvarende fall i oljeinvesteringene, førte myndighetene i 2016 en ekspansiv finanspolitikk samtidig som Norges Bank reduserte sin foliorente fra 0,75 prosent til 0,5 prosent. Også i 2017 blir finanspolitikken ekspansiv.

Kronekursen var i gjennomsnitt i 2016 på et rekordsvakt nivå, om lag 2 prosent svakere enn i 2015. Til tross for at lønnsoppgjøret ble det mest moderate i manns minne med en antatt lønnsvekst i fjor på 2,0-2,5 prosent, ble prisveksten for året som helhet så høy som 3,6 prosent, godt hjulpet av den svake kronekursen. Gjennom fjoråret hentet imidlertid kronekursen seg inn igjen, hvilket bidro til lavere prisvekst mot slutten av året. Fjorårets fall i reallønnen på 1,4 prosent er den sterkeste nedgang vi har sett i moderne tid.

Den lave lønnsveksten i fjor må sees i sammenheng med den relativt høye arbeidsledigheten i kongeriket, samt de vedvarende utfordringene oljeindustrien sliter med. Arbeidsledigheten endte på i underkant av 5 prosent ved utgangen av året.

Til tross for svak økonomisk vekst og en nedgang i kjøpekraften for folk flest, økte boligprisene med 8,3 prosent for året som helhet, målt ved Eiendom Norge sin nasjonale boligprisindeks. De regionale forskjellene var store med en nedgang på 5,8 prosent i Stavanger, og en økning på 15,1 prosent for hovedstaden.

Kredittveksten til norske långivere var 4,8 prosent de siste 12 måneder til november. De ikke-finansielle foretakene hadde 2,6 prosent vekst i denne perioden, mens husholdningenes gjeld la på seg med 6,1 prosent. Husholdningenes gjeldsgrad er nå rekordhøye

Mot slutten av fjoråret vedtok Finansdepartementet å heve den motsykliske kapitalbuffer fra dagens 1,5 prosent, til 2,0 prosent fra og med 2018. I tillegg er det innført et strengere krav til ren kjernekapital under det såkalte pilar 2 kravet i kapitaldekningsreglene.

Antall konkurser økte med 13,5 prosent fra 3. kvartal 2015 til samme kvartal i fjor. Oslo Børs endte opp 12,1 prosent inklusive utbytter, fra slutten av 2015 til siste handledag i fjor. Indeksen for egenkapitalbevis steg med hele 34,9 prosent.

Utsiktene for 2017 preges av behersket optimisme i de fleste norske prognosemiljøer. Den økonomiske veksten antas å ta seg noe opp til tross for vedvarende svak utvikling i oljenæringene, men arbeidsledigheten vil holde seg om lag på dagens nivåer. Pris- og lønnsvekst antas å bli moderat. Likevel vil kredittveksten trolig fortsette å holde seg høy i husholdningssektoren, takket være fortsatt stigende i boligpriser i de fleste deler av landet.

Norsk økonomi blir imidlertid stadig mer sårbar for et alvorlig tilbakeslag i boligmarkedene. Finanstilsynet advarer om økt risiko, desto høyere boligprisene og nybyggingsaktiviteten blir. For å dempe boligprisveksten strammet Finanstilsynet inn boliglånsforskriften i fjor høst, blant annet med særskilte krav til egenkapital ved kjøp av sekundærbolig i Oslo.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven, årsregnskapsforskriften og norsk anbefaling for god regnskapsskikk. Etter styrets oppfatning gir det framlagte årsregnskap med balanse en rettvise oversikt over bankens drift og økonomiske stilling ved årsskiftet.

Tall i parentes er sammenligningstall for 2015, med mindre annet er oppgitt.

Fortsatt drift

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er tilstede og at årsregnskapet er avlagt under den forutsetning.

Det er ikke inntruffet hendelser etter balansedato som påvirker bankens virksomhet.

RESULTATREGNSKAP

Bankens resultat før skatt utgjorde 28,2 millioner kroner (29,6 millioner kroner) og var 1,4 millioner kroner svakere enn resultatet i 2015. Bankens pensjonsordning ble endret fra ytelse til innskuddspensjon i 2015 som medførte en reduksjon i pensjonskostnad på 4,7 millioner kroner som en engangseffekt.

Årets skattekostnad var 5,5 millioner kroner (8,2 millioner kroner) og resultat etter skatt ble 22,7 millioner kroner (21,4 millioner kroner). Resultat etter skatt ga en egenkapitalavkastning på 8,4 prosent (8,3 prosent).

Driftsinntekter

Bankens netto rente- og kredittprovisjonsinntekter økte i 2016 med 4,7 millioner kroner til 56,8 millioner kroner (52,2 millioner kroner). Rentenetto som prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital falt fra 1,99 prosent til 1,95 prosent. Utlånsvekst i all hovedsak fra privatmarkedet, lavt rentenivå og konkurranse bidro til økte inntekter i kroner men press på marginen.

Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning ble 7,9 millioner kroner (5,1 millioner kroner). Utbytte fra salg av VISA Norge FLI på 2,1 millioner kroner og utbytte fra Eika Gruppen AS og Eika Boligkreditt AS med 5,0 millioner kroner ga et godt bidrag til årets resultat.

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester ble 18,2 millioner kroner (21,8 millioner kroner) som er en nedgang på 3,6 millioner kroner fra 2015. Provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester ble 3,6 millioner kroner (3,2 millioner kroner) og økte med 0,4 millioner kroner. Lavere utlånsvolum i Eika Boligkreditt AS og press på rentemargin og lavere provisjonssats fra Eika forsikring ga reduserte provisjonsinntekter.

Netto verdiendringer og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler utgjorde en netto gevinst på 1,2 millioner kroner (tap på 1,3 millioner kroner).

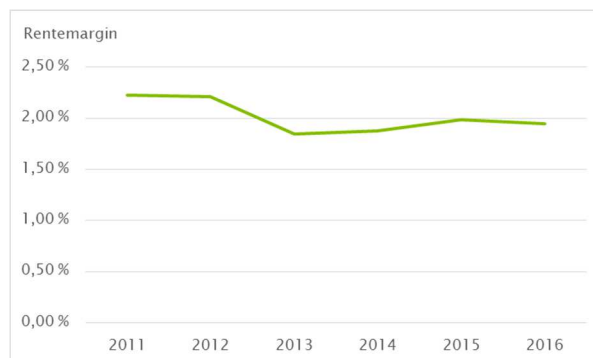
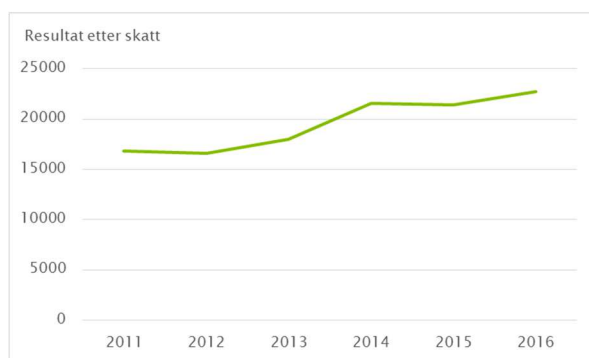
Banken bokførte en gevinst på 0,2 millioner kroner ved nedsalg av aksjer i Eika Boligkreditt AS og 0,1 millioner kroner ved salg av Nets Holding AS. I 2016 ga salg av anleggsaksjer en gevinst på 0,3 millioner kroner. Banken eier aksjer i BTV Fond AS som er nedskrevet med 0,5 millioner kroner i 2016.

Driftskostnader

Bankens driftskostnader utgjorde 49,4 millioner kroner (41,2 millioner kroner) og er en økning på 8,2 millioner kroner sammenlignet med 2015. En stor andel skyldes overgang fra ytelse til innskuddspensjon som utgjorde 4,7 millioner kroner. Økte IKT-kostnader og husleie for et helt år i leide lokaler på Notodden utgjorde 2,8 millioner kroner. Bankens kostnad/inntektsforhold justert for verdipapirer for 2016 ble svekket og endte på 68,9 prosent (58,0 prosent).

Tap på utlån

Tap på utlån utgjorde 3,0 millioner kroner i 2016 (4,1 millioner kroner). Individuelle nedskrivninger ble tilbakeført med 0,9 millioner kroner, nedskrivning på grupper av utlån ble økt med 3,8 millioner kroner mens periodens netto konstaterte tap utgjorde 0,2 millioner kroner.

BALANSE

Bankens forvaltningskapital utgjorde 3,1 milliarder kroner pr. 31. desember 2016 og økte med 381 millioner kroner siste 12 måneder.

Utlån

Bankens brutto utlån i egne bøker per 31. desember 2016 var 2,6 milliarder kroner, en økning på 377 millioner kroner, 17,0 prosent de siste 12 måneder. Utlån til privatmarkedet utgjorde 2,0 milliarder kroner (1,7 milliarder kroner), en andel 78,0 prosent og lån til bedriftsmarkedet var på 570 millioner kroner (555 millioner kroner), en andel på 22,0 prosent.

Banken har avlastet egen balanse for boliglån innenfor 60 % til Eika Boligkreditt AS (EBK).

Bankens brutto utlån i egne bøker inklusiv EBK, var 3,6 milliarder kroner per 31. desember 2016 (3,2 milliarder kroner). Dette tilsvarer en vekst på 10,9 prosent siste 12 måneder. Ved utgangen av 2016 var lån til privatmarkedet 3,0 milliarder kroner, en andel på 84,0 prosent og lån til bedriftsmarkedet 570 millioner kroner, en andel på 16,0 prosent. Lån til privatmarkedet har økt med 335 millioner kroner i 2016. En vesentlig årsak til dette er at en konkurrent har valgt bort fysisk tilstedeværelse i Notodden.

Misligholdte/tapsutsatte engasjementer

Per 31. desember 2016 utgjorde brutto misligholdte engasjementer over 90 dager 12,5 millioner kroner (15,7 millioner kroner), tilsvarende 0,48 prosent (0,71 prosent) av brutto utlån i egen balanse.

Øvrige tapsutsatte engasjement er engasjementer som ikke er misligholdt, men hvor det i henhold til utlånsforskriften er foretatt individuelle nedskrivninger. Brutto øvrige tapsutsatte engasjementer ved utgangen av året var 21,1 millioner kroner (21,5 millioner kroner), tilsvarende 0,82 prosent (0,97 prosent) av brutto utlån i egen balanse. Banken har gode rutiner for oppfølging av misligholdte og tapsutsatte engasjement.

Nedskrivninger på grupper av utlån per 31. desember 2016 utgjør 0,33 prosent av bankens utlån i egne bøker. Banken har økt gruppenedskrivningene med 3,8 millioner kroner det siste året. Lån i Eika Boligkreditt AS er tatt med i vurderingen men holdt utenfor beregningen i prosent. Individuelle nedskrivninger per 31. desember 2016 utgjør 7,7 millioner kroner (8,7 millioner kroner), en reduksjon på 1,0 millioner kroner sammenlignet med fjoråret. Samlet utgjør totale nedskrivninger 0,63 prosent av bankens utlån i egne bøker.

Styret mener at samlede nedskrivninger er dekkende for å reflektere tapene i utlånsporteføljen ved utløpet av 2016.

Innskudd

Innskudd fra kunder per 31. desember 2016 utgjorde 2,4 milliarder kroner, som er en økning på 302 millioner kroner fra samme tid i fjor. Innskuddsprosenten var 92,0 prosent mot 94,0 prosent for ett år siden.

Likviditet og obligasjoner

Banken har god likviditet. Likviditetsreservene er plassert i Norges Bank og andre kredittinstitusjoner med til sammen 151 millioner kroner (156 millioner kroner). Banken har og en årlig rullerende kredittramme på 85 millioner kroner. I tillegg har banken plassert likviditetsreserven i sertifikater og obligasjoner på totalt 303 millioner kroner (252 millioner kroner).

Bankens LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 31. Desember 2016 var på 142 (161), godt over krav på 80.

Finansiering og ansvarlig lånekapital

Banken har utstedt senior obligasjonslån på 75 og 75 millioner kroner i mai og oktober 2016. Forfalt volum på 76 millioner kroner ble innfridd i sin helhet, i tillegg har banken kjøpt tilbake 58 millioner kroner som forfaller i 1. kvartal 2017.

Garantier

Bankens garantivolum var ved årsskifte 57,6 millioner kroner (67,7 millioner kroner) og er redusert med 10,1 millioner kroner. Skyldes reduksjon i kontraktsgarantier og saksgaranti til Eika Boligkreditt.

Egenkapital og soliditet

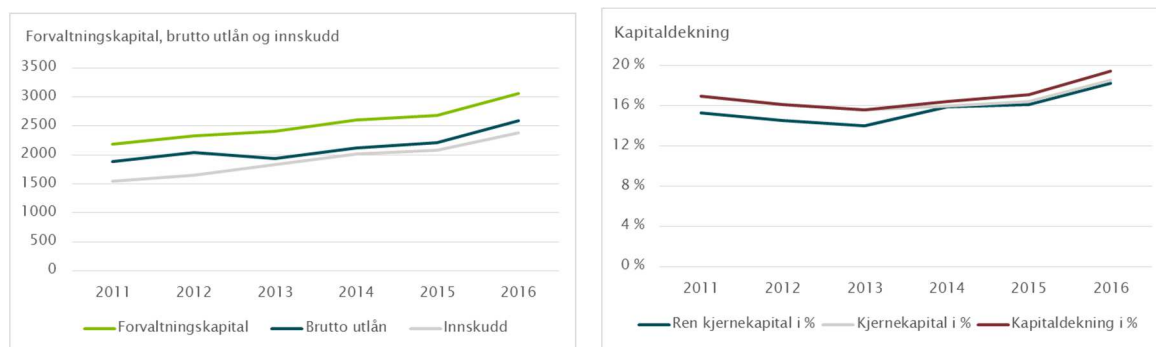
Egenkapitalen var ved årsskifte 318,7 millioner kroner (256,6 millioner kroner), en økning på 62,1 millioner kroner. Økningen skyldes i hovedsak utstedelse av 400.000 egenkapitalbevis på til sammen 40 millioner kroner. Overskudd overført til Sparebankens fond er på 21,6 millioner kroner (20,3 millioner kroner).

I 4. kvartal 2016 utstedte banken egenkapitalbevis. Det var stor interesse for emisjonen, som ble overtegnet med 58 prosent. Egenkapitalemisjonen er et viktig instrument i ønske om videre utvikling av banken og ytterligere utlånsvekst i vårt markedsområde.

Det utbetales utbytte på egenkapitalbevisene med 420 tusen kroner som tilsvarer 1,05 kroner per egenkapitalbevis. I tillegg overføres det 95,72 tusen kroner til utjevningsfond.

Banken hadde ved utgangen av året en kapitaldekning på 19,4 prosent (17,1 prosent) og kjernekapitaldekning på 18,5 prosent (16,4 prosent). Ren kjernekapital utgjorde 18,2 prosent (16,1 prosent).

Styret har fastsatt mål for kapitaldekningen på 19,0 prosent, kjernekapitaldekning på 17,0 prosent og ren kjernekapitaldekning på 15,5 prosent. Alle målene er innfridd ved årsskifte.

RISIKO OG KAPITALSTYRING

Generelt

Risiko- og kapitalstyring i Hjordal og Gransherad Sparebank er en løpende prosess som underbygger og støtter opp under bankens aktiviteter for å nå sine mål. Styret har nedfelt egne prinsipper for risikostyring gjennom «Policy for virksomhets- og risikostyring». Dokumentet definerer det overordnede rammeverk for bankens risikostyring. I tillegg har banken etablert egne policydokumenter for de viktigste risikoområder i banken. Dette gjelder kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko. Operasjonell risiko er beskrevet i eget

policydokument, som sees i sammenheng med de øvrige risikoene. Policyene blir vurdert årlig eller endres ved behov i løpet av året.

Organisering og ansvar

Styret har det overordnede ansvaret for at banken har en god virksomhetsstyring gjennom å fastsette mål og risikotoleranse på ulike forretningsområder. Banksjef har ansvar for å operasjonalisere styrets målsettinger. Banken har en egen Risiko- og complianceansvarlig som overvåker risikostyring og etterlevelse av lover, forskrifter og retningslinjer. Den ansvarlige utarbeider faste risikorapporter til ledelse og styret.

Risikostyring er en del av bankens løpende internkontrollprosess, og alle ledere i banken har ansvar for å styre risiko og sikre god kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil.

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for tap av hovedstol og renter samt risiko for ekstra kostnader knyttet til at bankens låne- og kredittkunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser iht. avtaler. Dette samtidig med at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

Bankens aktivitet på kredittområdet styres av en kredittpolicy, som gir rammer for eksponering i ulike segmenter, kompetansekrav, geografisk markedsområde, organisering mv. Banken skal ha en lav til moderat risikotoleranse innenfor kredittområdet.

Bankens kredittpolicy revideres årlig sammen med egne retningslinjer for lån med pant i bolig. Styret har delegert en utlånsfullmakt til banksjef, som igjen har delegert dette videre ned i organisasjonen basert på kompetanse og risiko innenfor ulike segmenter og produkter.

Banken benytter et risikoklassifiseringssystem for å overvåke kredittrisiko i bedrifts- og personmarkedsporteføljen. Systemet er basert på en modell som beregner kundens sannsynlighet for mislighold (PD) de kommende 12 måneder. Alle kunder med kreditteksponering risikoklassifiseres. Risikoklassen oppdateres månedlig med interne data for personmarkedet og månedlig med tillegg av eksterne data for bedriftsmarkedet. For privatkunder oppdateres risikoklassen manuelt med eksterne data. Risikoklassifiseringen benyttes til beslutningsstøtte på enkeltkunder og til overvåking og rapportering på porteføljenivå.

Banken yter i liten grad lån uten sikkerhet, og lån til privatmarkedet er i all hovedsak lån med pant i bolig innenfor bankens markedsområde. De fleste lån ligger innenfor 80 prosent av godkjent verdigrunnlag.

Bankens utlån til bedriftsmarkedet skal maksimalt utgjøre 30 prosent av utlån på egen balanse.

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning. Risikoklassifiseringssystemet er grunnlag for gruppenedskrivninger. Prosentvis tap i den enkelte risikoklasse er basert på historiske tap i Eika-bankene.

Individuelle nedskrivninger foretas på person- og næringsengasjement som i overensstemmelse med Finanstilsynets forskrifter er identifisert som tapsutsatte.

Utviklingen i kredittporteføljen følges opp med misligholds- og risikorapporter. Tiltak og områder der en bør vær spesielt oppmerksom vurderes løpende.

MARKEDSRISIKO

Med bankens markedsrisiko forstås risiko for tap som følge av svingninger i aksjekurser, kredittspreader, renter og valutakurser. Risiko for tap ved svingninger i aksjekurser og kredittspreader er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter, mens risiko for tap ved svingninger i valutakurser og renter både er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter og dens øvrige virksomhet.

Banken har utarbeidet en egen markedspolicy som regulerer bankens eksponering i verdipapirmarkedet og rentemarkedet. Bankens har en lav risikotoleranse innenfor markedsområdet og markedsinstrumentene skal først og fremst sikre at banken har en tilfredsstillende likviditetsbeholdning av lett omsettelige verdipapirer (LCR-kvalitet). Beholdningen skal sikre at banken har tilgang på likviditet i en normalsituasjon og i en krisesituasjon.

Omløpsaksjer og aksjefond

Banken har ikke rammer for å investere i omløpsaksjer og aksjefond.

Anleggsaksjer

Bankens anleggsaksjer utgjør i hovedsak Eika Gruppen AS og i Eika Boligkreditt AS. Investeringer vedtas av styret i hvert enkelt tilfelle.

Obligasjoner

Obligasjonsporteføljen forvaltes av Eika Kapitalforvaltning AS gjennom en forvaltningsavtale. Denne gir rammer på hvordan midlene kan forvaltes innenfor rammene i bankens markedspolicy. Bankens obligasjonsportefølje er i all vesentlighet bankens likviditetsportefølje og en del av denne kan pantsettes i Norges Bank.

Renteregulering av obligasjonsporteføljen gjøres kvartalsvis.

Valuta og renterisiko

Banken har en beskjeden risiko når det gjelder valuta. Banken har beholdning av valuta (kontanter) til kundeformål, i tillegg vil bankens kontrakt med SDC utgjøre en begrenset valutarisiko ved at avtalen er i DKK.

Banken kan benytte derivater til å sikre underliggende forretninger, herunder lån med fast rente.

LIKVIDITETSRISIKO

Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine gjeldsforpliktelser. Likviditetsrisiko er også risikoen for at banken ikke kan refinansiere sin gjeld og/eller finansiere sin aktivitet uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på likvide eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Likviditetsrisiko oppstår som en følge av bankens utlåns- og innlånsvirksomhet har ulike forfallsstruktur. Likviditetsrisikoen styres gjennom løpetid på kundeinnskudd, forfallsstruktur på ekstern finansiering, begrensningsgrense i store innskudd, nedre grense for bufferlikviditet, likviditetsindikatorer og LCR. Banken benytter en likviditetsmodell for å simulere fremtidig likviditetsbehov som oppdateres hver måned.

Banken har definert risikotoleransen innenfor likviditet som lav. Banken skal være i stand til å klare seg i minst 6 måneder uten ny ekstern likviditet i et stresset scenario som inkluderer både en generell krise og en bankspesifikk krise.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Banken har over tid hatt høy innskuddsdekning og er i mindre grad avhengig av verdipapirmarkedet. Banken har fastsatt rammer for store innskudd. I tillegg har banken et innskuddsprodukt med 32 dagers oppsigelse. Dette reduserer risikoen for flytting av uventede store innskudd.

Banken har finansiering gjennom verdipapirmarkedet, der en benytter løpetider opp mot 5 år.

Banken har trekkrettigheter i norsk kredittinstitusjon som skal utgjøre min. 3 % av forvaltningskapitalen. Trekkrettigheten oppdateres og fornyes årlig.

Banken har ved årsskiftet verdipapirer som er pantsatt i Norges Bank og som kan benyttes til å ta opp lån. Banken har ikke lån i Norges Bank.

Likviditetsindikator I og II er på henholdsvis 110,7 og 113,4 ved årsskiftet. LCR er et nøkkeltall på bankens netto likviditetsstrøm de nærmeste 30 dager ved en stressituasjon. Regulatorisk minstekrav pr. 31.12.16 er 80, banken har en LCR indikator på 142 på samme tidspunkt.

Banken er deleier i Eika Boligkreditt AS. Gjennom dette eierskapet har banken forpliktet seg til å kjøpe OMF'er om Eika Boligkreditt trenger finansiering og det ikke er andre investorer som kjøper. Ved årsskifte er denne forpliktelsen 0, da Eika Boligkreditt har en større likviditet enn forpliktelse de neste 12 måneder.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risiko for tap mv. som følge av utilstrekkelige/sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring av operasjonell risiko ivaretas igjennom bankens øvrige policyer og retningslinjer. Banken skal ha en lav risikotoleranse innenfor det operasjonelle området.

Banken har over tid brukt mye ressurser på virksomhetsstyring. Dette som en følge av regulatoriske krav og ønske om en mer effektiv utnyttelse av bankens ressurser. Området er bemannet med en leder for Risiko- og compliance og en internkontroll medarbeider. Banken har innenfor viktige områder valgt å inngå avtaler med Eika Kapitalforvaltning, Eika Depotservice og Eika Økonomiservice for å redusere den operasjonelle risikoen og tilføre banken økt kompetanse og kvalitet. Innenfor området virksomhetsstyring er banken en aktiv deltager og bruker av Eika VIS.

ICAAP

Banken må til enhver tid oppfylle de regulatoriske kapitalkravene. I dette ligger det også at banken skal ha en prosess der man vurderer om banken har tilstrekkelig kapital for å oppfylle bankens kapitalbehov frem i tid. Styret har vedtatt mål for kapitaldekningen og en kapitalplan for perioden fram til og med 2019.

Resultatene av bankens ICAAP-prosess vil være førende for bankens strategi og policy. I bankens ICAAP for 2016 er Finanstilsynets Rundskriv 12/16 lagt til grunn ved fastsettelse av kapitalkrav og mål. Finanstilsynet vil i tiden framover komme med et kapitalkrav og mål for den enkelte bank. Vår bank har mottatt brev om innsendelse av ICAAP for 2017 og vil først motta deres vurdering på høsten 2017.

EIERSTYRING OG LEDELSE

Forstanderskap

Bankens øverste organ, forstanderskapet består av 16 medlemmer, der 6 medlemmer velges blant bankens innskyttere, 4 velges av egenkapitalbeviserne, 2 velges av kommunene Notodden og Hjartdal og 4 velges av bankens ansatte.

Forstanderskapet har i 2016 hatt 3 møter. Saker som ble behandlet er årsregnskap, valg og utstedelse av egenkapitalbevis.

Kontrollkomitè

I forbindelse med ny Finansforetaks lov, gjeldende fra 01.01.16 besluttet Forstanderskapet og avvikle kontrollkomiteen.

Styret

Styret har 6 medlemmer inklusiv ansattes representant. Banksjef er styrets sekretær og deltar på alle styremøter. Styret har en allsidig yrkes- og styreefaring, minst ett styremedlem har kompetanse innen regnskap.

Styret har et eget risiko- og revisjonsutvalg som består av 3 styremedlemmer. Utvalget skal jevnlig vurdere om bankens styring- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfanget av virksomheten.

Banken er underlagt forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner men er ikke pålagt å ha et eget godtgjørelsesutvalg. Banken har ingen variabel godtgjørelse utover en bonus som omfatter alle ansatte.

Administrasjonen

Bankens administrative ledelse består av banksjef, assisterende banksjef, leder BM, leder Forsikring, leder PM Kongsberg, leder PM Sauland og leder Kundeservice/Marked/IT. Åse Kjersti Øverdal er ansatt som ny banksjef etter Øivind Larsen. Hun tiltrådte stillingen 01.05.16.

Strategiske samarbeidspartnere og eierskap

Rallarparken Eiendom AS

Selskapet er et heleid datterselskap av banken og eier næringsseksjonen i Storgata 22 på Notodden. Selskapet leier ut lokaler til banken på Notodden. Det er ikke ført konsernregnskap fordi inntekter og resultat fra eiendomsselskapet anses uvesentlige sammenlignet med bankens regnskap.

Eika Alliansen

Hjartdal og Gransherad Sparebank er aksjonær i Eika Gruppen AS og en av 73 lokalbanker i Eika Alliansen. Lokalbankene, Eika Gruppen og Eika Boligkreditt utgjør Eika Alliansen. Eika Alliansen er en av Norges største finansgrupperinger, med en samlet forvaltningskapital på 360 milliarder kroner.

Lokalbankene ved din side

Lokalbanker har bidratt til økonomisk utvikling og trygghet for privatkunder og lokalt næringsliv i norske lokalsamfunn i snart 200 år. Lokalbankene i Eika Alliansen har full selvstendighet og styring av egen strategi og sin lokale merkevare. Nærhet og personlig engasjement for kundene og lokalsamfunnet, kombinert med inngående kunnskap om kundenes behov og bedriftenes lokale marked, er lokalbankenes viktigste konkurransefortrinn. Lokalbankene i Eika Alliansen er dermed unike og viktige økonomiske bidragsytere til vekst og utvikling for både privatpersoner og norsk samfunns- og næringsliv. I første rekke gjennom sitt engasjement for lokalsamfunnet og som tilbyr av økonomisk rådgiving, kreditt og finans- produkter tilpasset lokalt næringsliv og folk flest. Lokalbankene i Eika Alliansen har blant landets mest tilfredse kunder både i personmarkedet og bedriftsmarkedet. Med ca 200 bankkontorer i 120 kommuner representerer lokalbankene en viktig aktør i norsk finansnæring og bidrar til verdiskaping i mange norske lokalsamfunn.

Eika Gruppen styrker lokalbanken

Eika Gruppen utgjør finanskonsernet i Eika Alliansen og konsernets visjon er «Vi styrker lokalbanken». Konsernets kjernevirksomhet er tjenesteleveranser til lokalbanken og lokalbankens kunder. Eika Gruppen utvikler og leverer tjenester som understøtter stabil og effektiv bankdrift, samt løsninger og kompetanse som sikrer kundene, bankene og deres lokalsamfunn vekst og utvikling. Konkret innebærer det blant annet å levere en komplett plattform for bank- infrastruktur, inkludert IT, betalingsformidling og digitale tjenester som nett- og mobilbank. Eika Gruppen har et prosjekt- og utviklingsmiljø som utvikler nye, digitale løsninger for lokalbankene. Produktselskapene i Eika Gruppen - Eika Forsikring, Eika Kredittbank, Eika Kapitalforvaltning og Aktiv Eiendomsmegling - leverer et bredt spekter av finansielle produkter, kommersielle løsninger og kompetansehevende konsepter. Utover disse leveransene gir Eika Gruppen alliansebankene tilgang til kompetanseutvikling med Eika Skolen, virksomhetsstyring med Eika ViS, økonomi- og regnskapstjenester med Eika Økonomiservice og depottjenester med Eika Depotservice. I tillegg arbeider Eika Gruppen innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta lokalbankenes næringspolitiske interesser.

Eika Gruppens samlede leveranser sikrer lokalbankenes konkurransedyktighet slik at de kan bygge videre på sin sterke, lokale markedsposisjon

Eika Boligkreditt sikrer lokalbanken langsiktig funding

Eika Boligkreditt er en del av Eika Alliansen og er direkte eid av 72 lokalbanker og OBOS. Selskapet har som hovedformål å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig funding ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Eika Boligkreditt har en forvaltningskapital på omlag 96 milliarder kroner og er, med sin tilgang til finansiering i både det norske og internasjonale finansmarked, en viktig finansieringskilde for alliansebankene.

Viken Eiendomsmegling AS

Banken eier 20 prosent av Viken eiendomsmegling AS sammen med Tinn Sparebank (20 prosent) Notodden Boligbyggelag (30 prosent) og Kongsberg Boligbyggelag (30 prosent). Selskapet er en Aktiv-megler. Formålet med eierskapet er å tilby bankens kunder eiendomsmevlertjenester.

ORGANISASJON, ARBEIDSMILJØ, LIKESTILLING, DISKRIMINERING

Organisasjon

Ved utgangen av 2016 var det 30 medarbeidere i HjordalBanken. Antall årsverk var til sammen 28,0. I 2015 var det 30 medarbeidere og 29,6 årsverk.

Banken ser det som viktig at alle ansatte gis mulighet til å utvikle sin kompetanse. Det er etablert et samarbeid med Eika-skolen og deres opplæringsprogram som ivaretar bransjens og bankens krav til sertifisering og autorisering.

Samarbeidet mellom bankens ledelse og de ansattes tillitsvalgte har gjennom året fungert godt.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Banken er en IA-bedrift. Her er det nedfelt en målsetting om å ha et sykefravær lavere enn 5 prosent. Sykefraværet i 2016 er målt til 6,3 prosent som er en reduksjon fra 2015 hvor fraværet var 6,5 prosent. Langtidsfraværet utgjør 2,4 prosent av det totale sykefraværet. Banken vurderer at langtidsfraværet i liten grad skyldes forhold på arbeidsplassen. Banken prioriterer de langtidssykemeldte med arbeidsplassvurdering og tilrettelegging for å få de raskere tilbake i arbeid og for å forebygge nytt sykefravær.

Det fysiske arbeidsmiljøet er godt. Vernerunde og rutiner gjennomgås jevnlig og vurderes som tilfredsstillende. Det har i løpet av året ikke forekommet eller blitt rapportert alvorlige arbeidsulykker eller ulykker som har resultert i personskade eller store materielle skader.

Styret vurderer at arbeidsmiljøet er gjennomgående godt i HjordalBanken.

Likestilling

Det er bankens holdning at ansatte, uavhengig av kjønn skal behandles likt og gis like muligheter til utvikling. Banken arbeider aktivt og målrettet for likestilling ved rekruttering. Personlig kvalifikasjoner prioriteres fremfor kjønn.

Bankens ledergruppe består av 4 kvinner og 3 menn. Blant alle ansatte er kvinneandelen 65 %.

Bankens forstanderskap hadde ved årsskifte en kvinneandel på 56 %. Av styrets 5 eksterne styremedlemmer er 2 kvinner. Av styrets to eksterne varamedlemmer er 1 kvinne.

Diskriminering

Banken har en målsetting om å arbeide for å rekruttere og beholde arbeidstakere med varige eller midlertidig redusert funksjonsevne. For arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne foretas det en individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver.

Banken arbeider aktivt med å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter. Vi mener at det ikke gjøres forskjell på ansatte eller ved ansettelse, på grunn av alder, kjønn, rase, religion, nasjonalitet eller sivil status.

SAMFUNNSANSVAR

Samfunnsansvar er en integrert del av bankens virksomhet og ansvaret uttrykkes gjennom de strategier, tiltak og aktiviteter banken planlegger og gjennomfører.

Bankens verdiskapning er basert på lønnsom, ansvarlig og bærekraftig drift. Banken har utarbeidet retningslinjer for samfunnsansvar som omfatter finansielle, miljømessige og sosiale spørsmål og risiko. Bankens virksomhet, produkter og tjenester gjenspeiler de utfordringene samfunnet står overfor og det kundene er opptatt av. Banken viser ansvarlighet i utøvelsen av sin virksomhet, med målsetting om å skape langsiktige resultater og løsninger for bankens kunder og samfunnet.

Banken støtter og respekterer vern av internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, og skal på ingen måte medvirke til brudd på menneskerettighetene. Gjennom valg av produkter og leverandører viser banken støtte og respekt for anerkjente menneskerettigheter.

Banken ønsker å opptre ansvarlig med tanke på klima og miljø. Banken fremmer bruk av miljøvennlige produkter i egen drift så langt dette lar seg gjøre. Banken benytter kildesortering og har et kritisk blikk på hvilke reiser som kan erstattes med telefonmøter og videokonferanser.

HjartdalBanken har etiske retningslinjer som gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte. Banken og dens ansatte skal ikke på noen måte anbefale eller ta initiativ til brudd på eller omgåelse av gjeldende lover og forskrifter. Banken har nulltoleranse mot hvitvasking og korrupsjon, og det er utarbeidet egne retningslinjer og regler mot hvitvasking. Det gjennomføres løpende kundekontroll og mistenkelig transaksjoner blir meldt til Økokrim i henhold til retningslinjene.

Banken har ingen pågående forsknings- og utviklingsaktiviteter.

SAMFUNNSROLLE

Samfunnsrollen til HjartdalBanken er å utvikle banken i takt med lokalsamfunnet. Dette gjør vi best gjennom en profesjonell og lønnsom drift og utvikling, som gjør oss konkurransedyktige med øvrige banker i vårt distrikt.

I tillegg til dette tar vi del i samfunnsutviklingen gjennom andre strukturer og yter midler til lokalsamfunnet gjennom gaver til allmennyttige formål.

Banken har i 2016 bidratt med midler til lokalsamfunnet gjennom gavemidler, som sponsor og støtte. Årlig utdeler banken kr. 600.000,- i gaver til allmennyttige formål. Midlene fordeles gjennom en gave komité sammensatt av medlemmer hvor forstanderskap, styret og ansatte er representert. Arbeid for og med barn og ungdom er prioritert i tildelingene.

FRAMTIDSUTSIKTER FOR 2017

Norges Banks rapport finansiell stabilitet uttrykker at selv om de vurderer inflasjon lavere enn mål, en moderat lønnsvekst og arbeidsledighet på dagens nivå ser de en fare for en nedgang i etterspørselen etter

bolig. Den sterke veksten i boligpriser og husholdningenes gjeld gjør at styringsrenten mest sannsynlig blir liggende på dagens nivå, 0.50 prosent, den nærmeste tiden.

HjartdalBanken befinner seg i et markedsområde der boligpriser og omsetning av boliger er mer stabile enn hva en har sett i Oslo med omegn den siste tiden. Det er forventninger om at det i 2017 og vil være god etterspørsel etter bankens tjenester mye som en følge av filialnedleggelse i vårt markedsområde.

Nye og skjerpede retningslinjer for boliglån utfordrer bankens muligheter til å kunne gi lån til unge i etableringsfasen. Det vil bli mer viktig å ta kontakt med kundene i en tidlig fase av voksenlivet for å stimulere til sparing.

Banken samarbeider med Eika Gruppen AS om utvikling av ny teknologi tilpasset endret kundeatferd. Vi forventer økte kostnader som en følge av digitaliseringen, men og tilsvarende effektivisering etter implementering av bedre verktøy for rådgiver og mer selvbetjente kundeløsninger.

HjartdalBanken vil fortsette å styrke sin lokale posisjon i et godt lokalt markedsområde. **HjartdalBanken er den beste banken for levende og aktive lokalsamfunn.**

STYRET TAKKER

Banken har lagt et krevende år bak seg, hvor det er levert et godt resultat som følge av god drift og utvikling i henhold til vedtatt strategi.

Det rettes også en stor takk til bankens ansatte som gjennom året har vist stor innsats og endringsvilje tilpasset stadig nye rammebetingelser. Takk også til bankens tillitsvalgte for god innsats i 2016, og til kunder og andre samarbeidspartnere for den tillit dere har vist banken gjennom året. Det er og hyggelig å kunne rette en takk til bankens 224 egenkapitalbevisiere som har valgt å plassere kapital i banken.

Styret ser fram til et nytt år hvor det skal jobbes videre med å videreutvikle banken til felles beste for kunder, ansatte, eiere og samfunn.

Sauland, den 31.12.16 / 21.02.17

Torunn Hovde Kaasa
Styreleder

Godtfred Særsland
Styrets nestleder

Asmund Groven

Reidun Finkenhausen

Torjus Folsland Bolkesjø

Trine Hardang Hvitås
Ansattes representant

Ase Kjersti Øverdal
Banksjef

Resultatregnskap

<i>Tall i tusen kroner</i>	NOTE	2016	2015
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		810	1.034
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder		83.927	87.962
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner		3.833	4.370
Andre renteinntekter og lignende inntekter		-	-
Sum renteinntekter og lignende inntekter		88.571	93.366
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		2	10
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		22.042	30.356
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		6.428	7.553
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	7	1.720	1.809
Andre rentekostnader og lignende kostnader	8	1.557	1.473
Sum rentekostnader og lignende kostnader		31.749	41.200
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		56.822	52.166
Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer med variabel avkastning		7.826	5.068
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper		60	-
Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning		7.886	5.068
Garantiprovisjoner		546	561
Andre gebyr- og provisjonsinntekter		17.632	21.220
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	9	18.177	21.781
Andre gebyr og provisjonskostnader		3.565	3.199
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	9	3.565	3.199
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende vp		815	(1.850)
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		(7)	66
Netto verdiendring og gev/tap på valuta og finansielle drivater		439	461
Sum netto verdiendring og gev/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	6	1.247	-1.324
Driftsinntekter faste eiendommer		264	246
Sum andre driftsinntekter		264	246
Lønn		17.861	18.230
Pensjoner	10	1.946	(3.580)
Sosiale kostnader		3.719	3.049
Administrasjonskostnader		16.151	14.079
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	11	39.677	31.778
Ordinære avskrivninger		1.413	1.142
Sum avskr. m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	13	1.413	1.142

<i>RESULTATREGNSKAP</i>	NOTE	2016	2015
Driftskostnader faste eiendommer		521	292
Andre driftskostnader		7.814	7.993
Sum andre driftskostnader	14	8.335	8.285
Tap på utlån		3.047	4.084
Sum tap på utlån, garantier m.v.	2	3.047	4.084
Nedskrivning/reversering av nedskrivning		(476)	279
Gevinst/tap		329	(177)
Sum nedskr./reversering av nedskrivning og gev./tap på verdip. som er anl.m.		-147	102
Resultat av ordinær drift før skatt		28.214	29.550
Skatt på ordinært resultat	15	5.466	8.163
Resultat for regnskapsåret		22.747	21.387
Til disposisjon		22.747	21.387
Overført til/fra sparebankens fond		21.632	20.327
Avsatt til utbytte		420	-
Overført til gaver		600	600
Overført til utjevningsfond		96	-
Sum overføringer og disponeringer	21	22.747	20.927

Balanse

EIENDELER

<i>Tall i tusen kroner</i>	Noter	2016	2015
Konter og fordringer på sentralbanker	16	56.212	64.553
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		16.815	53.130
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		6.162	6.000
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		22.978	59.130
Kasse-/drifts- og brukskreditter		158.095	130.370
Byggelån		49.255	51.171
Nedbetalingslån		2.384.981	2.033.779
Sum utlån og fordringer på kunder, før nedskrivninger	2	2.592.332	2.215.321
Individuelle nedskrivninger på utlån	2	(7.743)	(8.657)
Nedskrivninger på grupper av utlån	2	(8.461)	(4.680)
Sum netto utlån og fordringer på kunder		2.576.129	2.201.984
Overtatte eiendeler		-	1.756
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige		33.957	25.995
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre		239.488	202.429
Sum sertifikater og obligasjoner	6	273.444	228.424
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		107.952	100.249
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	6	107.952	100.249
Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper		339	339
Sum eierinteresser i tilknyttede selskaper	17	339	339
Eierinteresser i andre konsernselskaper		5.000	5.000
Sum eierinteresser i konsernselskaper	17	5.000	5.000
Utsatt skattefordel	15	476	633
Sum immaterielle eiendeler		476	633
Maskiner, inventar og transportmidler		2.984	3.680
Bygninger og andre faste eiendommer		6.874	7.161
Sum varige driftsmidler	13	9.857	10.841
Andre eiendeler		1.709	277
Sum andre eiendeler		1.709	277
Opptjente ikke mottatte inntekter		5.165	5.583
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		2.802	2.771
Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		2.802	2.771
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		7.967	8.355
SUM EIENDELER		3.062.063	2.681.539

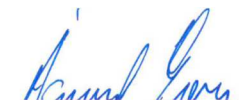
GJELD OG EGENKAPITAL

<i>Tall i tusen kroner</i>	Noter	2016	2015
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		151	156
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	18	151	156
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1.695.740	1.458.857
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		690.207	624.626
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	18	2.385.946	2.083.483
Obligasjonsgjeld		291.800	275.728
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	19	291.800	275.728
Annen gjeld		11.818	14.016
Sum annen gjeld	20	11.818	14.016
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		6.760	4.894
Pensjonsforpliktelser	10	1.200	1.037
Andre avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		722	687
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		1.922	1.724
Evigvarende ansvarlig lånekapital/fondsobligasjonslån		20.000	20.000
Annen ansvarlig lånekapital		24.972	24.968
Sum ansvarlig lånekapital	19	44.972	44.968
SUM GJELD		2.743.369	2.424.969
Egenkapitalbevis	24	40.000	-
Overkursfond		396	-
Sum innskutt egenkapital	21	40.396	-
Sparebankens fond		278.102	256.470
Gavefond		100	100
Utjevningsfond		96	-
Sum opptjent egenkapital	21	278.297	256.570
SUM EGENKAPITAL		318.694	256.570
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		3.062.063	2.681.539
Poster utenom balansen			
Garantiansvar	22	46.273	52.932
Garantier til Eika Boligkreditt	22	11.306	14.831

Sauland, den 31.12.16 / 21.02.17

Torunn Hovde Kaasa
Styreleder

Godtfred Særsland
Styrets nestleder

Asmund Groven

Reidun Finkenhagen

Torjus Folsland Bolkesjø

Trine Hardang Hvitås
Ansattes representant

Ase Kjersti Øverdal
Banksjef

Kontantstrømoppresentilling

<i>Tall i tusen kroner</i>	2016	2015
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	(377.192)	(92.617)
Renteinnbetalinger på utlån til kunder	84.140	88.605
Overtatte eiendeler	1.756	2.970
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder	302.463	67.527
Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	(23.543)	(30.388)
Netto inn-/utbetaling av lån fra kredittinstitusjoner/innskudd i kredittinstitusjoner	(167)	(5.991)
Renteutbetalinger på gjeld til kredittinstitusjoner/renteinnbetalinger på innskudd kredittinstitusjoner	808	992
Endring sertifikat og obligasjoner	(45.021)	(21.287)
Renteinnbetalinger på sertifikat og obligasjoner	3.513	4.341
Netto provisjonsinnbetalinger	14.613	19.367
Verdiendring på finansielle instrumenter og valuta	1.254	-
Netto inn-/utbetaling kortsiktige investeringer i verdipapirer	(5.393)	(20.058)
Utbetalinger til drift	(47.241)	(48.202)
Betalt skatt	(7.681)	(6.581)
Utbetalte gaver	(566)	(600)
A Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-98.255	-41.922
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Utbetaling ved investering i varige driftsmidler	(430)	(3.379)
Utbetaling ved kjøp av langsiktig investering i verdipapirer	(6.584)	(10.133)
Innbetaling fra salg av langsiktige investeringer i verdipapirer	4.445	5.184
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	7.562	4.810
B Netto kontantstrøm fra investeringsaktivitet	4.993	-3.518
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Netto inn-/utbetaling ved utstedelse/forfall gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16.073	4.000
Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	(6.146)	(7.707)
Netto inn-/utbetaling ved utstedelse/forfall ansvarlige lån	4	-
Renteutbetalinger på ansvarlige lån	(1.720)	(1.813)
Emisjon av egenkapitalbevis	40.396	-
C Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet	48.607	-5.520
A + B + C Netto endring likvider i perioden	-44.655	-50.960
Likviditetsbeholdning 1.1	117.683	168.643
Likviditetsbeholdning 31.12	73.028	117.683
Likvidetsbeholdning spesifisert:		
Konter og fordringer på Sentralbanken	56.212	64.553
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid	16.815	53.130
Likviditetsbeholdning	73.028	117.683

Generelle regnskapsprinsipper

GENERELT

Hjartdal og Gransherad Sparebanks årsregnskap for 2016 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god regnskapsskikk. Under enkelte noter er det inntatt ytterligere forklaring og henvisning til poster i resultatregnskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppresentilling og noter er i hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

Det er korrigert to forhold direkte mot egenkapitalen i 2016, som gjelder resultatelementer i 2015. Pensjonskostnader er justert opp med 1,037 mill. kroner mot pensjonsforpliktelsen i balansen. Skattekostnaden er redusert med 1,454 mill. kroner mot annen gjeld i balansen. Alle tall i resultat- og balanseregnskapet og noter for 2015 er omarbeidet til sammenligningsformål.

Utarbeidelse av konsernregnskap

Hjartdal og Gransherad Sparebank eier 100 % av datterselskapet Rallarparken Eiendom AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap ettersom datterselskapet ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. I tillegg driver datterselskapet virksomhet som er vesentlig forskjellig fra virksomheten i Hjartdal og Gransherad Sparebank. Se også note 17.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse blir opptjent som inntekter eller påløper som kostnader. Foretatte beregninger viser at etableringsgebyrer ikke overstiger kostnadene som oppstår ved etablering av det enkelte utlån. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode.

Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFU-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

Finansskatt

Det innføres finansskatt på lønnsgrunnlaget fra 2017. Finansskatt på lønnsgrunnlaget beregnes i prosent med utgangspunkt i grunnlaget for arbeidsgiveravgift for de finansskattepliktige virksomhetene. Skattesatsen er foreslått til 5 prosent. Banken er finansskattepliktig.

UTLÅN – BESKRIVELSE OG DEFINISJONER

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene.

Boliglån overført til og formidlet til Eika Boligkreditt AS (EBK) er ikke balanseført. Den vesentlige risiko er vurdert å være overført til EBK, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse, og er derfor fraregnet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder.

Banken gjennomgår alle vesentlige bedriftsengasjement årlig, store og spesielt risikoutsatte engasjement vurderes kvartalsvis. Bankens system for risikoklassifisering ligger til grunn for gjennomgangen (omtalt i note 2). For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket som avtalt.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 90 dager, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, behandles engasjementet normalt først som individuell nedskrivning.

Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap og eventuelle individuelle nedskrivninger reverseres. Konstaterte tap overføres til langtidsovervåkning.

Reversering av tidligere nedskrevne engasjementer

Reversering av tidligere nedskrevne engasjementer skal skje i den utstrekning tapspotensialet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens utlånsportefølje av lån som ikke er individuelt vurdert for nedskrivning. Risikoklassifiseringssystemet er grunnlag for gruppenedskrivninger. Prosentvise tap i den enkelte risikoklasse er basert på historiske tap i Eika-bankene. I tillegg vurderes informasjon om negativ utvikling i sikkerhetsverdier eller grupper av debtors betalingsevne.

Behandling av individuelle nedskrivninger

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Rapportering av misligholdte låneengasjement

Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

OVERTATTE EIENDELER

Overtatte eiendeler besto av 2 hytter på Lifjell samt et næringsbygg i Hjartdal kommune. Samtlige overtatte eiendeler er solgt i løpet av 2016.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle derivater

Banken benytter finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot renterisiko som oppstår gjennom bankens virksomhet. Slike avtaler omfatter rentebytteavtaler. Bankens finansielle derivater er definert som sikringsforretninger og effekten av disse blir vurdert i sammenheng med den sikrede post. Banken benytter ikke slike forretninger til spekulativ handel, men bare som del av bankens sikringsstrategi. Alle bankens derivatavtaler dekker også kravene til regnskapsmessig sikring. Siden alle finansielle derivater er klassifisert som sikringskontrakter, er de bokført til verdien ved inngåelsen, dvs. virkelig verdi lik null. Virkelig verdi på rapporteringstidspunktet er basert på verdianslag innhentet fra meglere og motparter. Virkelig verdi tilsvarer prisen en vil betale eller motta i markedet ved terminering av en kontrakt. Virkelig verdi av finansielle derivater benyttes kun til informasjon i note, se note 6.

Renteinstrumenter utenfor balansen

Resultatet av sikringsforretninger blir bokført parallelt med resultatet av den underliggende balanseposten som forretningen er inngått for. Inntekter og kostnader fra disse avtalene resultatføres netto.

Verdipapirer

Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verdivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig). Omløpsporteføljen og anleggsporteføljen verdivurderes etter forskjellige regler og hver for seg. Se note 6.

Obligasjoner og sertifikater

Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler. Andre omløpsmidler er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi. Obligasjonsbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko og er en del av bankens likviditetsbuffer. Forvaltningen av obligasjonsporteføljen er satt ut til en profesjonell aktør, og forvalteren står også for fastsettelsen av virkelig verdi for enkelte obligasjonene og sertifikatene. Det benyttes priser fra Nordic Bond Pricing, ett datterselskap av Norsk Tillitsmann, som leverer offisielle priser for det norske obligasjons- og sertifikatmarkedet.

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler vurderes i balansen til anskaffelseskostnad, fratrasket ordinære bedriftsøkonomiske avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Nedskrivninger foretas i den utstrekning gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi. Det nedskrives til gjenvinnbart beløp. Sistnevnte er høyeste av salgsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivninger beregnes på grunnlag av eiendelens antatte økonomiske levetid og eventuell restverdi. Følgende lineære avskrivningssatser legges til grunn:

Bankbygg og fritidseiendom 2 %

Inventar og innredning 20 %

Kontormaskiner 20 %

EDB-utstyr 30 %

PENSJONSFORPLIKTELSE OG PENSJONSKOSTNADER

Hjartdal og Gransherad Sparebank følger IAS 19 R for innregning og måling av pensjonskostnader for regnskapsår som startet etter 1. januar 2015. Banken avviklet den ytelsesbaserte pensjonsordningen for sine ansatte i 2015 med unntak av to personer som fremdeles ligger i ordningen. Manglende forpliktelse i 2015 regnskapet er innarbeidet for fjoråret og korrigert mot egenkapital, jfr note 10 og 21. Banken har en ytelsesbasert pensjonsavtale og en innskuddsbasert pensjonsordning som begge dekker kravene i loven om obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonskostnadene blir bokført under personalkostnader i resultatregnskapet.

Bankens ansatte inngår i felles AFP-ordning. AFP ordning anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte flerforetaksordninger beregnes og avsettes i regnskapet, i den utstrekning administrator av ordningen er i stand til å foreta en beregning av bankens andel av forpliktelsen i ordningen. Pr. i dag lar det seg ikke gjøre å beregne bankens andel av forpliktelsen. Derfor behandles flerforetaksordningen som en innskuddsbasert ordning, med løpende kostnadsføring av betalt premie. Se omtale i note 10.

SKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar inntektsskatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

Formuesskatt inngår i betalbar skatteforpliktelse og klassifiseres som andre driftskostnader i resultatregnskapet.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.

LANGSIKTIG GJELD

Obligasjonsgjeld blir bokført til pålydende verdi med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt

utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

Noter

NOTE 1 – FINANSIELL RISIKO OG RISIKOSTYRING

Hjartdal og Gransherad Sparebank sitt rammeverk for risikostyring og kontroll definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital som bygger på Basel III regelverket. Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravforskriften og internkontrollforskriften. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes, og at potensielt negative resultatutslag begrenses.

Det er utviklet rutiner og instruksjer i forbindelse med risikogjennomgangen som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt.

Banken er eksponert for følgende risikoer; kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko, i tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko (herunder strategisk risiko). Risiko vurderes etter en skala med fire nivåer: lav, middels, høy og ikke klassifisert risiko.

Kredittrisiko er omhandlet i note 2, likviditetsrisiko i note 4, renterisiko i note 5 og annen markedsrisiko i note 6. Bankens andre risikoområder:

OPERASJONELL RISIKO

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Denne type risiko og tapskilder ligger i den løpende driften av banken. Banken har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktstrukturer mv., og dette, sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold, er tiltak som reduserer den operasjonelle risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

STRATEGISK RISIKO

Risiko for at banken ikke skal "overleve". Den fundamentale risiko for styret og toppledelsen. Risiko for at verdiene av gjeld og eiendeler endres på grunn av faktorer i markedet. Dette fordrer en kontinuerlig vurdering av konkurransesituasjonen, bankens produkter og endringer i bankens rammevilkår.

FORRETNINGSRISIKO

Risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Banken har ikke inngått kontrakter som det ikke er opplyst om i regnskapet.

NOTE 2 – KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater. Kredittrisiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerhetens verdi.

Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko og består hovedsakelig av utlån.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom
- registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør
- fordringer og varelager
- kausjonister

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskotokreditt.

Maksimal kreditteksponering

2016	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
Lønntakere o.l.	2.022.787	62.819	13.509	2.669	2.096.446
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	8.437	4.821	117		13.375
Industriproduksjon	88.259	1.709	6.354		96.321
Bygg og anlegg	72.544	40.447	19.089		132.080
Varehandel, hotell/restaurant	43.293	19.781	9.459	1.006	71.526
Transport, lagring	7.490	665	1.679	123	9.711
Finans, eiendom, tjenester	335.505	11.136	7.163	3.794	350.010
Sosial og privat tjenesteyting	14.016	4.443	209	151	18.518
Sum	2.592.332	145.821	57.579	7.743	2.787.988

2015	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.	Maks kreditteksp.
Lønntakere o.l.	1.661.455	64.198	16.516	2.613	1.739.556
Næringssektor fordelt:					
Jordbruk, skogbruk, fiske	12.267	5.349	117		17.733
Industriproduksjon	89.351	5.608	5.969		100.928
Bygg og anlegg	53.591	17.417	26.482		97.490
Varehandel, hotell/restaurant	37.790	14.898	8.636	719	60.605
Transport, lagring	6.361	1.296	1.813	413	9.057
Finans, eiendom, tjenester	335.359	31.991	8.160	4.741	370.769
Sosial og privat tjenesteyting	19.147	2.605	70	171	21.651
Sum	2.215.323	143.362	67.763	8.657	2.417.789

Maksimal kreditteksponering består av utlån til kunder, ubenyttede trekkrettigheter samt garantier. For garantier henvises til note 22. Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjoner. Sikkerheter kan for eksempel være fysiske sikkerheter eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivninger.

Alle lån i EBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Gjennomsnittlig belåningsgrad for porteføljen er 46,5 % pr. 31.12.2016. Restrisiko knyttet til lån formidlet til EBK er etter bankens vurdering begrenset. Bankens utlån gjennom EBK gjelder i all vesentlighet nye lån eller refinansiering, og disse har i all vesentlighet ikke vært bokført på bankens balanse. Siden lån formidlet til EBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav misligholdssannsynlighet samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse ikke vil være vesentlig for bankens likviditet. Forutsatt 1 % mislighold i porteføljen, vil dette utgjøre kr. 9,8 mill. i tilbakeførte utlån. Banken har overtatt misligholdte lån for 4,8 mill. kroner fra Eika Boligkreditt i 2016.

Risikovurdering

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess. Banken benytter et risikoklassifiseringssystem som består av 10 friske risikoklasser og 2 klasser for hhv. misligholdte engasjement og engasjement med individuelle nedskrivninger, er basert på en modell som avdekker sannsynlighet for mislighold (PD). Modellen bygger på en sammensetning av data for kundeadferd (behaviour-modell), samt en modell for innhenting av generisk score.

Risikoklassifiseringssystemet blir benyttet til overvåkning av kredittrisikoen i utlånsporteføljen.

Antatte forventede tap i personmarkedet antas å være marginale i forhold til renteinntektene.

For bedriftsmarkedet, risikoklasse 1-7 synes eventuelle fremtidige tap å være marginale i forhold til renteinntektene. Tap i risikoklasse 8-10 forventes å være betydelig mindre enn gruppens renteinntekter.

Det er forventninger om tøffere tider i norsk økonomi og derigjennom høyere mislighold og flere konkurser. Det er klare signaler fra Finanstilsynet og Finansdepartement om at PD-modeller skal tilpasses ved forventninger om markante skift i de økonomiske utsiktene.

Personmarkedet 2016

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1–3	1.712.844	59.989	3.628	
Middels risiko, klasse 4–7	251.415	2.194	75	
Høy risiko, klasse 8–10	45.535	627		
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11–12	12.677	9		2.669
Ikke klassifisert	317			
Totalt	2.022.788	62.820	3.703	2.669

2015

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1–3	1.387.117	61.989	16.291	
Middels risiko, klasse 4–7	223.980	1.498	225	
Høy risiko, klasse 8–10	37.829	37		
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11–12	7.766	17		2.614
Ikke klassifisert	3.207	390		
Totalt	1.659.900	63.931	16.516	2.614

Bedriftsmarkedet 2016

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1–3	132.451	14.163	20.467	
Middels risiko, klasse 4–7	296.966	61.382	22.969	
Høy risiko, klasse 8–10	101.227	6.899	8.562	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11–12	38.892	513	1.877	5.074
Ikke klassifisert	7	45		
Totalt	569.543	83.002	53.875	5.074

2015

	Brutto utlån	Ubenyttede kreditter	Garantier	Ind. nedskriv.
Lav risiko, klasse 1–3	187.655	7.436	8.182	
Middels risiko, klasse 4–7	290.705	62.367	39.718	
Høy risiko, klasse 8–10	53.290	9.358	2.592	
Misligholdt eller tapsutsatt, klasse 11–12	23.768	233	754	6.043
Ikke klassifisert	2	50		
Totalt	555.421	79.444	51.246	6.043

Spesifikasjon av utlånsporteføljen, mislighold og tap på utlån

UTLÅN

	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Jordbruk, skogbruk, fiske	8.437	0,3 %	12.267	0,6 %
Industriproduksjon	88.259	3,4 %	89.351	4,1 %
Bygg og anlegg	72.544	2,8 %	53.591	2,4 %
Varehandel, hotell/restaurant	43.293	1,7 %	37.790	1,7 %
Transport, lagring	7.490	0,3 %	6.361	0,3 %
Finans, eiendom, tjenester	335.505	13,0 %	335.359	15,2 %
Sosial og privat tjenesteyting	14.016	0,5 %	19.147	0,9 %
Sum næring	569.545	22,1 %	553.868	25,2 %
Personkunder	2.022.787	78,5 %	1.661.455	75,5 %
Brutto utlån	2.592.332		2.215.323	
Individuelle nedskrivninger	-7.743	-0,3 %	-8.657	-0,4 %
Gruppenedskrivninger	-8.461	-0,3 %	-4.680	-0,2 %
Netto utlån til kunder	2.576.128	100,0 %	2.201.986	100,0 %
Utlån formidlet via Eika Boligkreditt (EBK)	980.627		1.006.584	
Totale utlån inkl. porteføljen i EBK	3.556.755		3.208.570	

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2016	0 – 30 dg	31 – 90 dg	91 – 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån
Personmarked	57.759	9.157	33	1.544	860	69.353
Bedriftsmarked	2.906	945		2.972	3.371	10.194
Sum	60.665	10.102	33	4.516	4.231	79.547

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.

2015	0 – 30 dg	31 – 90 dg	91 – 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	Sum forfalte utlån
Personmarked	25.890	7.536	3.486	2.629	48	39.589
Bedriftsmarked	15.211	593	95	-	-	15.899
Sum	41.101	8.129	3.581	2.629	48	55.488

MISLIGHOLD

Misligholdte lån	2016	2015	2014	2013	2012
Misligholdte lån i alt	12.518	15.698	8.299	13.207	14.251
Individuelle nedskrivninger	-1.026	-3.080	-1.208	-2.047	-1.381
Netto misligholdte lån i alt	11.492	12.618	7.091	11.160	12.870

Fordeling av misligholdte lån

	2016	2015	2014
Personmarked	9.546	9.901	7.805

Næringssektor fordelt:

Bygg og anlegg		-	71
Transport, lagring		498	-
Finans, eiendom, tjenester	2.972	5.299	423
Misligholdte lån i alt	12.518	15.698	8.299

Tapsutsatte lån	2016	2015	2014	2013	2012
Øvrige tapsutsatte lån i alt	21.112	21.544	13.848	16.001	12.713
Individuelle nedskrivninger	-6.708	-5.577	-5.248	-1.312	-2.244
Netto øvrige tapsutsatte lån i alt	14.404	15.967	8.600	14.689	10.469

Fordeling av øvrige tapsutsatte lån

	2016	2015	2014
Personmarked	4.109	4.313	2.533

Næringssektor fordelt:

Bygg og anlegg			7.226
Varehandel, hotell/restaurant	2.443	2.541	2.736
Transport, lagring	192	288	782
Finans, eiendom, tjenester	13.907	13.921	-
Sosial og privat tjenesteyting	461	479	571
Tapsutsatte lån i alt	21.112	21.544	13.848

Individuelle nedskrivninger på utlån	2016	2015
Individuelle nedskrivninger 01.01.	8.657	6.455
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-224	-1.049
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	1.388	134
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	-	6.386
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-2.078	-3.269
Individuelle nedskrivninger 31.12.	7.743	8.657

Individuelle nedskrivninger på utlån – fordelt på person/næring	2016	2015
Personmarked	2.669	2.613
Næringssektor fordelt:		
Varehandel, hotell/restaurant	1.006	719
Transport, lagring	123	413
Finans, eiendom, tjenester	3.794	4.741
Sosial og privat tjenesteyting	151	171
Individuelle nedskrivninger på utlån i alt	7.743	8.657

Nedskrivninger på grupper av utlån	2016	2015
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	4.680	3.598
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	3.781	1.082
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	8.461	4.680

Tapskostnader utlån/garantier	2016	2015
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-914	2.201
Periodens endring i gruppeavsetninger	3.780	1.082
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	225	760
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	89	351
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-133	-310
Periodens tapskostnader	3.047	4.084

Resultatførte renter på lån som er nedskrevet

Renter på lån som er nedskrevet er for 2016 resultatført med 1,2 mill. kroner.

Konsentrasjonsrisiko

Banken er ikke eksponert mot få, store næringskunder, med unntak av 2 større engasjement (mer enn 10 % av ansvarlig kapital). Eksponeringen er i forskjellige bransjer. Det største engasjementet er på 13,6 % av ansvarlig kapital per 31.12.2016. Eksponeringen mot bankens kunder er ellers godt spredt geografisk, hensyn tatt til bankens markedsandel. For å sikre diversifisering er det gitt rammer for eksponering i bransjer og per kunde.

Utlån fordelt geografisk	2016	%	2015	%
	Beløp		Beløp	
Hjartdal kommune	287.326	11,1 %	289.215	13,1 %
Notodden kommune	1.537.117	59,3 %	1.277.630	57,7 %
Kongsberg kommune	314.470	12,1 %	278.041	12,6 %
Oslo og Akershus	157.404	6,1 %	151.934	6,9 %
Resten av landet	296.015	11,4 %	218.503	9,9 %
Brutto utlån	2.592.332	100,0 %	2.215.323	100,0 %

Nedskrivning for tap på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner

Banken har ingen nedskrivninger for tap på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner verken i 2015 eller i 2016.

Metoder for å fastsette virkelig verdi på utlån

Utlån er vurdert til amortisert kost. Bankens utlån kan hovedsakelig ikke omsettes i et aktivt marked. Bankens risikopåslag på utlånene endres kun ved større endringer i markedsforholdene. Slike utlån anses i hovedsak å ha flytende rentebetingelser. Bankens kreditt-påslag for disse utlån er ikke endret ved årets slutt. Samme margin ville bli lagt til grunn for nye utlån på balansedagen.

Balanseført verdi av lån med flytende rentebetingelser anses derfor som beste estimat på virkelig verdi. Beregning av virkelig verdi for utlån med fast rente, kan foretas for sammenligningsformål gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Forskjellen mellom bokført verdi og beregnet virkelig verdi er vurdert som uvesentlig, og utlån med fast rente er derfor balanseført til amortisert kost.

NOTE 3 – KAPITALDEKNING

Den ansvarlige kapitalen består av ren kjernekapital, annen kjernekapital (hybridkapital/fondsobligasjoner) og tilleggskapital (ansvarlig lånekapital). Kravet til kapitaldekning er at den ansvarlige kapital skal minst utgjøre 11,50 % av et nærmere definert beregningsgrunnlag. I tillegg må banken møte bufferkrav slik at minstekravene til ren kjernekapitaldekning nå er 13 % og til kapitaldekning 15 %.

Bokført verdi av eiendelspostene og omregnet verdi av poster utenom balansen tilordnes en eksponeringskategori og gis en risikovekt etter den antatte kredittrisiko de representerer.

- Fordringer på og fordringer garantert av staten har en risikovekt på 0 %.
- Fordringer på kredittforetak som har utstedt obligasjoner med fortrinnsrett har en risikovekt på 10 %.
- Fordringer på og fordringer garantert av finansinstitusjoner har en risikovekt på 20 % eller 50 % avhengig av offentlig rating.
- Saks- og tapsgaranti knyttet til Eika Boligkreditt er klassifisert som pantsikkerhet eiendom med 35 % risikovekt og 100 % konverteringsfaktor.
- Eiendelsposter med risikovekt 35 % er lån med pantsikkerhet i bolig innenfor 80 % av forsvarlig verdigrunnlag.
- Øvrige eiendeler utover kontanter (0 % risikovekt) har risikovekt på 100 %.

Kapitaldekning

	2016	2015
Innbetalt aksjekapital/egenkapital/beviskapital	40.000	-
Overkursfond	396	-
Sparebankens fond	278.102	256.470
Gavefond	100	100
Utjevningsfond	96	-
Sum egenkapital	318.694	256.570
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-29.830	-19.919
Sum ren kjernekapital	288.864	236.651
Fondsobligasjoner	20.000	20.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-15.359	-14.939
Sum kjernekapital	293.505	241.712
Ansvarlig lånekapital	24.972	24.968
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-11.207	-14.939
Sum tilleggskapital	13.765	10.029
Netto ansvarlig kapital	307.270	251.741
	2016	2015
Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)		
Stater		
Lokal regional myndighet	4.844	5.234
Institusjoner	28.257	16.744
Foretak	172.184	173.951
Pantsikkerhet eiendom	1.072.868	928.351
Forfalte engasjementer	13.201	13.406
Obligasjoner med fortrinnsrett	11.923	12.268
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	3.206	10.626
Andeler i verdipapirfond	5.917	4.876
Egenkapitalposisjoner	34.806	39.420
Øvrige engasjementer	95.242	131.622
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	1.442.448	1.336.498
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	142.307	134.068
Sum beregningsgrunnlag	1.584.755	1.470.566
Kapitaldekning i %	19,39 %	17,12 %
Kjernekapitaldekning	18,52 %	16,44 %
Ren kjernekapitaldekning i %	18,23 %	16,09 %

NOTE 4 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter.

Restløpetid for hovedpostene i balansen

Bankens innskuddskunder kan i praksis på kort varsel disponere sin innskuddskapital. Derimot vil bankens lånekunder ønske langsiktig finansiering og kredittrammer.

I tabellen nedenfor er trukkede kasse-/driftskreditter tatt med under kolonne 0-1 mndr. på linjen for utlån til kunder. Innskudd fra kunder er rapportert i kolonnen uten løpetid. Dette er i tråd med Finanstilsynets forskrift

for slik rapportering. Banken har i praksis ansvaret for en betydelig likviditetsrisiko og forsøker bevisst å redusere likviditetsrisikoen på kort og lang sikt.

Etablerte ordninger med lån i Norges Bank, trekkrettigheter, obligasjons- og sertifikatlån i finansmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetsgapet mellom utlån og normale kundeinnskudd. Det er avtalt en trekkmulighet på 85 mill. kroner på bankens oppgjørskonto i DNB.

Likviditetsindikator 1 (over 1 år) var 110,69 % pr. 31.12.2016, mens Likviditetsindikator 2 (over 1 måned) var 113,38 %. Begge nøkkeltall gjelder for banken isolert. Bankens LCR var 142 og bankens NSFR 139 pr. 31.12.2016.

Restnedbetalingstid på eiendels- og gjeldsposter EIEDELER

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Kont./fordr.sentralbanker						56.212	56.212
Utl./fordr. til kredittinst.						22.978	22.978
Utlån til kunder	218.995	25.850	101.712	511.449	1.734.326	-16.203	2.576.129
Obligasjoner/sertifik.		33.988	10.010	229.447			273.444
Aksjer						113.291	113.291
Øvrige eiendeler						20.009	20.009
Sum eiendeler	218.995	59.838	111.722	740.896	1.734.326	196.287	3.062.063

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.løpetid	Sum
Gjeld til kredittinst.						151	151
Innskudd fra kunder		621.541				1.764.405	2.385.946
Obligasjonsgjeld		21.949	49.994	219.858			291.800
Fondsobligasjoner				20.000			20.000
Ansvarlig lån				24.972			24.972
Øvrig gjeld						20.499	20.499
Egenkapital						318.694	318.694
Sum gjeld og egenkapital	-	643.490	49.994	264.830	-	2.103.750	3.062.063

Banken har utarbeidet et eget dokument for likviditetspolicy. I dette dokumentet er det satt opp rammer for bl.a. LCR, likviditetsindikator 1 og 2 og innskuddsdekning m.m. Enkelte rammer som for eksempel likviditetsindikator 1 og innskuddsdekning, blir rapportert til styret hver måned, mens andre rammer blir rapportert til styret hvert kvartal.

Banken har også en egen modell for stresstesting av likviditet. Denne modellen tar for seg tre scenarier hvor banken ut fra visse forutsetninger kan beregne hvordan likviditetsbehovet blir frem i tid.

NOTE 5 – RENTERISIKO

Ved endring i markedsrentene kan ikke banken foreta renteendringer for alle balanseposter samtidig dersom disse har ulike bindingstider. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet. Renterisikoen omfattes også av den direkte effekt en renteendring vil ha på balanseposter med og uten rentebinding. En renteendring på 1 %-poeng vil gi en årlig effekt på resultatregnskapet på 0,3 millioner kroner.

Renteendringstidspunkt for eiendels- og gjeldsposter
EIENDELER

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Kont./fordr.sentralbanker						56.212	56.212
Utl./fordr. til kredittinst.						22.978	22.978
Utlån til kunder		7.143	1.594	22.782	2.072	2.542.538	2.576.129
Obligasjoner/sertifik.	61.167	212.278					273.444
Aksjer						113.291	113.291
Øvrige eiendeler						20.009	20.009
Sum eiendeler	61.167	219.421	1.594	22.782	2.072	2.755.028	3.062.063

GJELD OG EGENKAPITAL

	< 1 mnd.	1–3 mnd.	3–12 mnd.	1–5 år	Over 5 år	U.binding	Sum
Gjeld til kredittinst.						151	151
Innskudd fra kunder						2.385.946	2.385.946
Obligasjonsgjeld	124.937	166.863					291.800
Fondsobligasjoner		20.000					20.000
Ansvarlig lån		24.972					24.972
Øvrig gjeld						20.499	20.499
Egenkapital						318.694	318.694
Sum gjeld og egenkapital	124.937	211.835	-	-	-	2.725.291	3.062.063

NOTE 6 – MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap og gevinst forårsaket av endringer i markedsparametere som rente, valutakurser, aksje- eller råvarepriser. Markedsrisiko som banken står overfor er hovedsakelig renterisiko og inkluderer potensielle svingninger i verdien av fastrenteinstrumenter eller finansielle instrumenter knyttet til en markedsbenchmark (NIBOR flytende pengemarkedsrente) som følge av endringer i markedsrenter, og i fremtidige kontantstrømmer for finansielle instrumenter til flytende rente. Priserisiko kommer av endringer i markedspriser, enten forårsaket spesifikke faktorer knyttet til et individuelt finansielt instrument eller utsteder, eller faktorer som påvirker alle instrumenter handlet i et marked. Dette kan for eksempel omhandle endringer i priser eller volatilitet på aksjer. Rentepapirer er eksponert for denne risikoen.

Aksjer i datterselskaper, tilknyttede selskaper og strategiske plasseringer er ikke en del av priserisikoen på aksjer, men inngår i strategisk risiko og eierrisiko.

Banken er også eksponert for renterisiko knyttet til tap av rentenetto. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser.

Finansielle derivater

Banken benytter følgende sikringsinstrumenter:

Rentebytteavtaler (renteswapper) – avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder. Formålet med bruk av rentebytteavtaler er å sikre fremtidige rentevilkår eller motvirke effekten av kurssvingninger.

Banken har inngått rentebytteavtaler for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning på poster innenfor balansen. Avtalene er rene sikringsforretninger, og dekker kravene til regnskapsmessig sikring. Renteswapavtaler medfører avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over et avtalt tidsrom. Det foreligger ingen avtaler om motregning av rentebytteavtaler.

Totalt beløp på kontrakter for sikring av fastrenteutlån utgjør 17,4 mill. kroner. Kontraktene forfaller i 2019. Banken har til sammen 16,2 mill. kroner i mindre fastrentelån til bolig som ikke er sikret.

Rentebytteavtaler utenom balansen		Nominelt beløp	Nominelt beløp	Markeds-verdi
Sikringsportefølje/Instrument	Løpetid (år)	31.12.2016	Snitt 2016	31.12.2016
Rentebytteavtaler		17.399	17.447	-1.465
Samlet portefølje		17.399	17.447	-1.465

Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer

Det vesentligste av markedsrisiko relaterer seg til verdipapirmarkedet representert ved egne verdipapirbeholdninger. Hovedtyngden av bankens portefølje er plassert i likvide obligasjoner med begrenset risiko for store fall i markedsverdi. Obligasjonsporteføljen er forvaltet av Eika Forvaltning AS som har spesialkompetanse innen området. Forvaltningen er underlagt rapporterings- og posisjonsrammer fastlagt av styrene i selskapene. Rammene skal begrense risikoen, og disse rammene gjennomgås minst én gang i året.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER		Nominell verdi	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Utstedt av det offentlige					
Lokale og regionale myndigheter					
	Ikke børsnoterte	24.000	24.005	23.983	23.983
Sum utstedt av det offentlige		24.000	24.005	23.983	23.983
Utstedt av andre					
Institusjoner					
	Ikke børsnoterte	120.000	120.785	120.423	120.432
Offentlig eide foretak					
	Ikke børsnoterte	10.000	9.974	9.974	10.026
Obligasjoner med fortrinnsrett					
	Børsnoterte	107.500	107.429	107.065	107.351
	Ikke børsnoterte	12.000	12.000	12.000	12.010
Sum utstedt av andre		249.500	250.187	249.461	249.819
Sum sertifikater og obligasjoner		273.500	274.192	273.444	273.802

Børsnoterte obligasjoner og sertifikater inkluderer ikke verdipapirer notert på ABM. Gjennomsnittlig effektiv rente er 1,59 % for 2016, beregnet som årlig renteavkastning på gjennomsnittlig obligasjonsbeholdning i 2016.

Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning

Omløp	Org.nr	Navn	Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Børsnotert						
NO0010314032	989.761.390	Aberdeen Norden/Baltikum eiendomsfond	172.761	1.013	235	235
Sum børsnotert				1.013	235	235
Sum omløpsaksjer			-	1.013	235	235

Anlegg		Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Ikke børsnotert					
<i>DK0183232751</i>	SDC	3.494	1.587	1.587	1.804
<i>NO0003110207</i>	979.319.568 Eika Gruppen AS	320.762	14.744	14.744	43.303
<i>NO0010630999</i>	937.894.805 Kvinesdal Sparebank	9.851	985	896	896
<i>NO0010647167</i>	885.621.252 Eika Boligkreditt AS	14.405.133	60.217	60.217	62.894
<i>NO0010715980</i>	913.851.080 BANKID Norge AS	75	119	119	119
<i>NO0540000028</i>	916.148.690 Spama AS	150	15	15	15
<i>NO0540006447</i>	912.293.165 BTV-INVEST	4.200	518	42	42
<i>NO0540067332</i>	987.548.177 Garanti Viken Eiendomsmegling AS	30	299	299	299
<i>NO0540068090</i>	865.581.122 Notodden Utvikling AS	400	40	40	40
<i>NO0540068470</i>	912.682.110 Rallarparken Eiendom AS	1.000	5.000	5.000	5.000
Sum ikke børsnoterte		14.745.095	83.524	82.959	114.412
Sum anleggsaksjer		14.745.095	83.524	82.959	114.412

Pengemarkedsfond		Antall aksjer	Anskaffelses-kost	Bokført verdi	Markeds-verdi
Ikke børsnotert					
NO0010479066	Terra Likviditet	4.134	4.170	4.201	4.201
<i>NO0010606031</i>	Pluss Likviditet II	25.359	25.861	25.897	25.897
Sum rente og aksjefond		29.493	30.031	30.098	30.098
Sum verdipapirer med variabel avkastning		14.774.588	114.567	113.291	144.745

Deler av obligasjonsbeholdningen er deponert i Norges Bank som sikkerhet for lån. Pr 31.12.2016 var obligasjoner med bokført verdi på 120 millioner kroner deponert, sammen med pengemarkedsfondet Eika Likviditet. Samlet er verdipapirer for 124 millioner kroner deponert i Norges Bank som sikkerhet for lån.

Endringer i 2016	Anleggsaksjer
Inngående balanse	80.944
Tilgang 2016	5.571
Avgang 2016	-3.270
Gevinst/tap ved salg	190
Nedskrivning	-476
Utgående balanse	82.959

Netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	2016	2015
Kursgevinst ved omsetning av obligasjoner	29	105
Kurstap ved omsetning av obligasjoner	-203	-351
Kursregulering obligasjoner	989	-1.604
Netto gevinst/-tap obligasjoner	815	-1.850

Kursgevinst ved oms. av aksjer og andeler		
Kurstap ved oms. av aksjer og andeler		
Kursregulering aksjer og andeler	-7	65
Netto gevinst/-tap aksjer og andeler	-7	65
Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	439	461
Sum netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	1.247	-1.324

Banken har også oppnådd en gevinst på aksjer som er anleggsmidler på 0,3 millioner kroner i 2016.

NOTE 7 – RENTER OG LIKNENDE KOSTNADER PÅ ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	2016	2015
Ansvarlig lånekapital	814	858
Fondsobligasjoner	906	951
Sum renter ol. kostnader på ansvarlig lånekapital	1.720	1.809

Lånenes betingelser er spesifisert i note 19.

Banken tok opp et ansvarlig lån 17. juni 2014 og et fondsobligasjonslån 21. november 2014. Lånene er tatt opp i norske kroner. Fondsobligasjonslånet er evigvarende, men kan innfris (calles) etter 5 år 21.11.2019. Det ansvarlige lånet forfaller 17.06.2024, men kan calles etter 5 år 17.06.2019. Lånene er bokført til nominell verdi med fradrag av periodisert underkurs. Lånene har ingen insentiver forbundet med innfrielse på call-dato, men banken forutsetter innfrielse på call-datoene.

Gjennomsnittlig rente i 2016 var 4,33 % for fondsobligasjonen og 3,40 % på den ansvarlig lånekapitalen. Fondsobligasjonslånet er medregnet i annen kjernekapital, jf note 3.

NOTE 8 – AVGIFT TIL BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner pålegger alle banker å være medlem av Bankenes Sikringsfond.

Fondet plikter å dekke tap inntil kr 2 mill. som en innskyter har i en bank som er medlem av Bankenes Sikringsfond. Med innskudd menes enhver creditsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person.

Innbetaling til Bankenes Sikringsfond er beregnet på bakgrunn av et gjennomsnitt av innskudd og beregningsgrunnlaget for kapitaldekning ved utløpet av tredje og fjerde kvartal i kalenderåret før innbetalingsåret samt første og andre kvartal i innbetalingsåret. I tillegg benyttes kjernekapitaldekning ved foregående årsskifte. I 2016 ble det som i 2015 innbetalt avgift til Bankenes Sikringsfond. Det skal også betales full avgift for 2017, beregnet til 1,6 millioner kroner.

	2016	2015
Andre rentekostnader	3	
Avgift til Sikringsfondet	1.554	1.466
Sum andre rentekostnader	1.557	1.466

NOTE 9 – PROVISJONSINNTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

Provisjonsinntekter	2016	2015
Garantiprovisjon	546	562
Formidlingsprovisjon	213	-
Betalingsformidling	5 711	5 271
Verdipapirforvaltning og -omsetning	877	804
Provisjon Eika Boligkreditt	3 928	7 903
Provisjon ved salg av forsikringstjenester	5 575	6 503
Andre provisjons- og gebyrinntekter	1 327	738
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	18 177	21 781

Provisjonskostnader	2016	2015
Transaksjonsavgifter og lignende	2 911	2 586
Betalingsformidling, interbankgebyrer	425	359
Andre provisjonskostnader	229	254
Sum provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester	3 565	3 199

NOTE 10 – PENSJON

Pensjonsforpliktelser som dekkes over drift (usikrede ytelser)

AFP-ordningen er ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut AFP fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Innskuddsbasert pensjonsavtale

Alle bankens ansatte, med unntak av 2 personer som fremdeles ligger i den ytelsesbaserte pensjonsordningen, dekkes av en innskuddsbasert pensjonsavtale som oppfyller kravene til obligatorisk tjenestepensjon (OTP).

	2016	2015
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente	2,50 %	2,30 %
Forventet avkastning	2,50 %	2,30 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,75 %
G-regulering	1,20 %	1,20 %
Pensjonsregulering	2,25 %	2,50 %
Arbeidsgiveravgift-sats	14,10 %	14,10 %
Spesifikasjon av netto pensjonskostnad i resultatregnskapet	2016	2015
Service cost inkl. renter og arbeidsgiveravgift (AGA)	163	-
Inntektsføring ved avvikling deler av ordningen	-	-4.749
Periodens netto pensjonskostnad / (inntekt)	163	-4.749
Egenandel AFP	307	269
Innskuddsbasert ordning	1.476	895
Forsikringsdekning uten fripolise	0	5
Sum pensjonskostnader	1.946	-3.580
Beløp mot OCI/direkte mot egenkapital i perioden		
Estimatavvik tap (gevinst) - Endring annet pensjonsmidler	-	1.067
Estimatavvik tap (gevinst) i perioden ført mot OCI/egenkapitalen	-	1.067
Netto beløp i regnskapsført i balanseregnskapet inkl. arbeidsgiveravgift (AGA)	2016	2015
Netto (pensjonsforpliktelser)/ midler i periodens begynnelse	-1.037	-5.265
Periodens netto pensjonskostnad	-163	4.228
Netto (pensjonsforpliktelser)/ midler ved periodens slutt	-1.200	-1.037

NOTE 11 – LØNNS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2016	2015
Lønn til ansatte	17.443	17.783
Honorar til styre og tillitsmenn	421	448
Pensjoner	1.945	-3.580
Arbeidsgiveravgift	2.587	2.500
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	1.132	549
EDB-kostnader	10.951	9.543
Markedsføring	1.313	1.599
Reiser, opplæring etc	228	241
Rekvisita	826	781
Innleie vikarbyrå og eksterne tjenester	1.784	660
Telefon, porto	711	684
Øvrige kostnader	337	571
Sum Lønn og generelle administrasjonskostnader	39.677	31.778
Antall ansatte pr 31.12.	30,0	30,0
Antall årsverk pr 31.12.	28,0	29,6
Gjennomsnittlig antall årsverk i året	28,8	30,1

NOTE 12 – LÅN OG YTELSE

	Lønn og honorarer	Pensjons-ordning	Annen godt-gjørelse	Sum	Lån
Ledende ansatte					
Banksjef, Åse Kjersti Øverdal	921	116	128	1.165	1.600
Assisterende banksjef, Rune William Zeylon	942	86	43	1.071	2.000
Sum ledende ansatte	1.863	202	171	2.236	3.600
Styre					
Leder, Torunn Hovde Kaasa	77			77	715
Styremedlem, Torjus Folsland Bolkesjø	30			30	0
Styremedlem, Godtferd Særsland	60			60	0
Styremedlem, Reidun Finkenhagen	56			56	898
Styremedlem, Åsmund Groven	65			65	0
Ansatt repr., Trine Hardang Hvitås	50			50	2.879
Varamedlem, Leif Harald Langåsdaalen	25			25	234
Samlede ytelser og lån til styret	363	-	-	363	4.726
Forstanderskap					
Leder, Harald Nisi	14				593
Øvrige medlemmer av forstanderskapet	30				14.726
Samlede ytelser og lån til forstanderskapet	44	-	-	-	15.319

Banksjef har mottatt bonus på kr. 30.572,-. Dette er rapportert under lønn og honorarer. Banksjef er del av samme bonusprogram som øvrige ansatte og utbetaling er utløst av oppnåelse av resultatmål.

Lån til ansatte er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering, er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Differansen, kr 358.081 for 2016, er grunnlag for fordelsbeskatning av ansatte. Beløpet er ikke ført som kostnad, men reduserer bankens renteinntekter tilsvarende. Lånene er gitt til en rente som tilsvarer bankens gjennomsnittlige fundingkostnad. Lånene er sikret med pant i fast eiendom. Lån til banksjef følger samme vilkår som øvrige ansatte. Lån til banksjef forfaller i 2043 og rentesatsen er 1,00 %.

Lån, garantier og sikkerhetsstillelser til tillitsvalgte er gitt etter samme vilkår som for bankens øvrige kunder, og er sikret i henhold til bestemmelsene for slike lån og garantier. Det er samme vilkår for lån til styrets leder. Lån til styrets leder forfaller i 2041 og rentesatsen er 3,10 %. Banken hadde i 2016 ingen transaksjoner

med nærstående parter utover overnevnte transaksjoner. Banken benytter ikke aksjeverdibaserte godtgjørelser til ansatte eller tillitsvalgte.

OTP – Obligatorisk tjenestepensjon er pliktig. Banken har pensjonsordning som tilfredsstiller kravene. Det ikke avtalt noen form for opphørsvederlag eller lignende, verken til banksjef eller til styrets leder. Bankens bonusordning skal være motiverende og stimulere til å nå bankens fastsatte mål. Banksjef er med i bankens bonusordning med samme vilkår som for bankens øvrige ansatte.

NOTE 13 – VARIGE DRIFTSMIDLER

	Driftsmidler	Bygninger	Tomt	Sum
Kostpris 01.01.2016	4.805	9.640	97	14.542
Tilgang	391	39	0	430
Kostpris 31.12.2016	5.196	9.679	97	14.972
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2016	1.125	2.576	0	3.701
Ordinære avskrivninger	1.087	326	0	1.413
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2016	2.212	2.902	0	5.114
Bokført verdi 31.12.2016	2.984	6.777	97	9.857

		Herav utleid		Balanseført
Fast eiendom	Eiendomstype	Areal m ²	areale m ²	verdi 31.12
	Hytter	154	0	4.889
	Bankbygg	873	150	1.888
	Tomt	1.500	0	97
Sum				6.874

Deler av bankens bygg i Hjartdal blir leid ut til Hjartdal og Gransherad Rekneskapskontor AS. Utleieareal er 150 m2 og leieinntekter for 2016 er kr. 80.025,-.

17.04.15 flyttet avdelingen på Notodden inn i nye lokaler i Storgt 22. Leieavtalen er med bankens datterselskap, Rallarparken Eiendom AS. Leieavtalen gjelder fra innflytningstidspunkt og løper til april 2020. Betalt leie for 2016 er kr 1.200.000.

Bankens avdeling på Kongsberg tegnet i 2011 leieavtale med PK Eiendom AS. Bankens lokaler er i Chr. Augustgate 2 / 17. maigata. Avtalen er gjeldende fra 01.10.11 og løper til 31.08.2021. I 2016 har kontoret på Kongsberg betalt kr 262.593,- i leie og kr 113.086,- i felleskostnader.

NOTE 14 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	2016	2015
Andre driftskostnader		
Driftskostnader faste eiendommer	521	292
Leie av lokaler	1.581	1.664
Leie av maskiner, inventar og transportmidler	21	19
Maskiner, inventar og transportmidler	49	62
Overtatte eiendeler	164	264
Revisjonshonorar	514	615
Forsikringer	579	733
Eksterne tjenester utenom ordinær forretningsdrift	60	281
Utgifter leide lokaler	386	597
Andre ordinære tap	278	37
Formuesskatt (note 15)	561	420
Øvrige kostnader	3.619	3.301
Sum andre driftskostnader	8.335	8.285

Spesifikasjon av revisjonshonorar:

Lovpålagt revisjon	275	292
Attestasjon	112	45
Skatterådgivning	24	6
Andre tjenester utenfor revisjon	103	149
Sum revisjonshonorar inkl. mva	514	492

NOTE 15 – SKATT

Skattekostnaden består av:

Betalbar skatt: 25 % av skattemessig resultat. For mye eller for lite avsatt betalbar skatt ved fjorårets ligning.
Utsatt skatt/utsatt skattefordel: Knyttes til periodisering av skatt på inntekts- og kostnadsposter hvor den regnskapsmessige periodiseringen avviker fra den skattemessige.

Andre skattebegrep:

Resultatforskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige resultat deles i:

Permanente forskjeller: Ikke fradragsberettigede kostnader, skattefrie inntekter.

Midlertidige forskjeller: Forskjeller mellom regnskap og skattemessige periodiseringer som skal reverseres i senere perioder fordi det er det samme beløp som samlet skal komme til fradrag eller som skal inntektsføres over tid.

I tillegg skal sparebanker betale formuesskatt med 0,15 % av skattepliktig formue. Iht. NRS Resultatskatt skal formuesskatt ikke være en del av skattekostnaden, men klassifiseres som andre driftskostnader.

	2016	2015	
Beregning av betalbar skatt			
Resultat før skattekostnad	28.214	29.550	
Permanente forskjeller	-7.216	-1.494	
Endring midlertidige forskjeller	239	-1.168	
Skattepliktig inntekt, grunnlag betalbar skatt	21.237	26.888	
Betalbar skatt på årets resultat, 25 % / 27 %	5.309	7.260	
Skattekostnad			
	2016	2015	
Betalbar inntektsskatt for året	5.309	7.260	
Endring utsatt skatt	157	1.168	
For mye/lite avsatt skatt tidligere år	0	-34	
Endring i utsatt skatt ført mot EK	0	-231	
Sum skattekostnad	5.466	8.163	
Formuesskatt, inngår i andre driftskostnader	512	420	
Betalbar skatt fremkommer som følger:			
Formuesskatt, inngår i andre driftskostnader	512	420	
Inntektsskatt	5.309	7.260	
Sum betalbar skatt	5.821	7.680	
Oversikt over midlertidige forskjeller			
	Endring	2016	2015
Varige driftsmidler	-166	9	175
Over- / underfinansiert pensjonsforpliktelse	-163	-1.200	-1.037
Gevinst og tapskonto	90	35	-55
Obligasjoner og andre verdipapirer	867	-748	-1.615
Grunnlag utsatt skatt+ /utsatt skattefordel-	628	-1.904	-2.532
Bokført utsatt skattefordel (-) /utsatt skatt (+)	157	-476	-633
Endring i skattesats			
Sum bokført utsatt skattefordel		-476	-633
Avstemming fra nominell til faktisk skattesats			
		2016	
25% skatt av resultat før skatt		7.054	
25% skatt av permanente forskjeller		-1.804	
25 % av endring midlertidige forskjeller		60	
For mye/lite avsatt skatt tidligere år		0	
Endring utsatt skatt ført mot EK		0	
Endring utsatt skatt		157	
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap		5.466	

NOTE 16 – KONTANTER OG INNSKUDD I NORGES BANK

	2016	2015
Kontanter og fordringer på sentralbanker		
Kontanter i norske kroner	4.131	5.531
Kontanter i utenlandske valutasorter	384	435
Innskudd i Norges Bank	51.697	58.587
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	56.212	64.553

Kjøp av valuta for videresalg til kunder gjøres via avtaler med Nokas. Banken har selv ansvaret for kursrisiko, bokføring og rapportering av utenlandsk valuta.

NOTE 17 – EIERANDELER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Hjartdal og Gransherad Sparebank har stiftet Rallarparken Eiendom AS i 2013. Selskapet er et heleid datterselskap. Det har vært drift i selskapet siden april 2015. Selskapets hadde et underskudd på 243 tusen kroner. Selskapet hadde pr 31.12.2016 innskudd i banken på kr -27.474 og hadde et næringslån fra banken på 19,8 millioner kroner.

Hjartdal og Gransherad Sparebank er medeier i Viken Eiendomsmegling AS, sammen med Tinn Sparebank, Notodden Boligbyggelag og Kongsberg Boligbyggelag. Bankens eierandel er på 20 %. Selskapet hadde pr 31.12.2016 innskudd i banken på kr 22.991.064. Tilsvarende innskudd pr 31.12.2015 var kr 29.106.962.

Banken er medeier i Notodden Utvikling AS. Andre aksjonærer i selskapet er Notodden Kommune, Tinfos AS og Notodden Næringsforening. Bankens eierandel er 20 %. Ved fastsettelse av bankens regnskap var ikke selskapets overskudd og egenkapital for 2016 ferdigbehandlet. Selskapet hadde pr 31.12.2016 innskudd i banken på kr 72.717. Tilsvarende innskudd pr 31.12.2015 var kr 72.474.

Selskapets navn	Kontor-kommune	Selskaps-kapital	Antall aksjer	Eier/stemme andel	Total EK 2016	Resultat 2016	Bokført Verdi
Rallarparken Eiendom AS	Notodden	5.000	1.000	100 %	4.325	-243	5.000
Notodden utvikling AS*	Notodden	200	2.000	20 %	6.584	145	40
Viken Eiendomsmegling AS	Notodden	1.500	150	20 %	6.094	755	299

NOTE 18 – GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG INNSKUDD FRA KUNDER

Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	151		156	
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	151	0,10 %	156	0,35 %

Innskudd fra og gjeld til kunder	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Uten avtalt løpetid	1.695.740		1.458.857	
Med avtalt løpetid	690.207		624.626	
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	2.385.946	0,97 %	2.083.483	1,52 %

Innskudd fra kunder	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Lønnstakere og lignende	1.765.269	74,0 %	1.441.131	69,2 %

Næringssektor fordelt:	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Jordbruk, skogbruk, fiske	36.599	1,5 %	19.637	0,9 %
Industriproduksjon	48.713	2,0 %	52.457	2,5 %
Bygg og anlegg	66.245	2,8 %	73.925	3,5 %
Varehandel, hotell/restaurant	50.203	2,1 %	41.162	2,0 %
Transport, lagring	6.248	0,3 %	4.134	0,2 %
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	260.467	10,9 %	299.257	14,4 %
Sosial og privat tjenesteyting	117.900	4,9 %	118.677	5,7 %
Offentlig forvaltning	34.300	1,4 %	33.103	1,6 %
Sum innskudd	2.385.946	100,00 %	2.083.483	100,00 %

Innskudd	2016 Beløp	%	2015 Beløp	%
Hjartdal kommune	499.689	20,9 %	446.258	21,4 %
Notodden kommune	1.357.466	56,9 %	1.096.675	52,6 %
Kongsberg kommune	188.890	7,9 %	156.697	7,5 %
Oslo og Akershus	143.749	6,0 %	135.250	6,5 %
Resten av landet	196.152	8,2 %	248.600	11,9 %
Sum innskudd	2.385.946	100,00 %	2.083.480	100,00 %

Banken hadde pr 31.12.2016 ingen innskudd fra låneformidlere. Rente er vist som total rentekostnad på gjennomsnittlig volum i hhv. 2016 og 2015.

NOTE 19 – GJELD OPPTATT VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Utestående pr 31.12.2016	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført Verdi	Amortisering	Nominell rente
Lånetype/ISIN						
Obligasjonslån						
NO0010671175	01.02.2013	01.02.2017	22.000	21.949	Nibor 3 mnd.	2,24 %
NO0010722382	23.10.2014	23.10.2017	50.000	49.994	Nibor 3 mnd.	1,76 %
NO0010731516	20.02.2015	20.02.2018	70.000	69.985	Nibor 3 mnd.	1,65 %
NO0010766314	20.05.2016	24.05.2019	75.000	74.929	Nibor 3 mnd.	2,16 %
NO0010776800	13.10.2016	13.10.2020	75.000	74.944	Nibor 3 mnd.	2,25 %
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			292.000	291.800		
Fondsobligasjon						
NO0010722309	21.11.2014	Evigvarende Call 21.11.2019	20.000	20.000	Nibor 3 mnd.	4,31 %
			20.000	20.000		
Ansvarlig lån						
NO0010712474	17.06.2014	17.06.2024	25.000	24.972	Nibor 3 mnd.	2,00 %
			25.000	24.972		

NOTE 20 – SPESIFIKASJON AV ANNEN GJELD

	2016	2015
Annen gjeld		
Betalingsformidling	2.318	1.806
Betalbar inntektsskatt	5.310	7.259
Leverandørgjeld	1.485	2.476
Skattetrekk	1.070	1.127
Mva	250	220
Skyldig formuesskatt (note 15)	512	420
Annen gjeld ellers	873	708
Sum annen gjeld	11.818	14.016

NOTE 21 – EGENKAPITAL

	EK bevis	Overkursfond	Spb. fond	Gavefond	Utjevn.fond	Egenkapital
Egenkapital 01.01.2016	-		255.823	100	-	255.923
Korreksjon pensjon/skatt 2015			388			388
Utbetalte gaver						-
Emisjon av egenkapitalbevis	40.000	396				40.396
Pensjonsforpliktelse over egenkapital			259			259
Årsoppgjørdisposisjoner			21.632		96	21.727
Egenkapital 31.12.2016	40.000	396	278.102	100	96	318.693
					2016	2015
Overført fra Gavefond					600	600
Overført til Utjevningsfond					96	
Overført til Sparebankens fond					21.632	20.327
Overført til utbytte					420	
Sum					22.748	20.927

NOTE 22 – GARANTIANSVAR

	2016	2015
Garantiansvar		
Betalingsgarantier	15.891	14.559
Kontraktsgarantier	22.665	31.044
Andre garantier	7.716	7.329
Samlet garantiansvar ovenfor kunder	46.273	52.932
Garanti ovenfor Eika Boligkreditt	11.306	14.831
Sum garantiansvar	57.579	67.763

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Eika Boligkreditt (EBK). EBK har som kriterium at lånet er innenfor 60 % av panteobjektet. Bankens kunder har pr 31.12.16 lån for 980,6 mill. kroner hos EBK.

Garantibeløpet overfor EBK er todelt:

Tapsgaranti: Den samlede tapsgaranti er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum 5 millioner kroner eller 100 % av låneporteføljen hvis den er lavere enn 5 millioner kroner. Banken plikter å dekke 80 % av konstaterte tap på lån i portefølje formidlet til EBK, og EBK kan motregne overskytende del på 20 % i ubetalte provisjoner til alle eierbanker, proratarisk fordelt ut fra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres, i en periode på inntil 12 måneder fra tap konstateres.

Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern.

	2016	2015
Garantier til Eika Boligkreditt AS		
Saksgaranti	1.500	4.765
Tapsgaranti	9.806	10.066
Samlet garantiansvar ovenfor Eika Boligkreditt AS	11.306	14.831

Banken har en likviditetsforpliktelse mot EBK. EBK har i sin risikostrategi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal EBK's overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet. Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra EBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at EBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene. Pr. 31.12.2016 var likviditetsforpliktelsen til EBK beregnet til 0.

Banken har også en avtale med EBK om kapitalstøtte. Kapitalstøtten inntreffer hvis EBK har behov for ansvarlig kapital for å nå sitt kapitalmål på 10 %. EBK har ikke offentliggjort evt. emisjonsbeløp for 2017.

	2016		2015	
Garantier fordelt geografisk	Beløp	%	Beløp	%
Hjartdal kommune	17.230	29,9 %	20.745	30,6 %
Notodden kommune	25.695	44,6 %	22.524	33,2 %
Kongsberg kommune	3.516	6,1 %	4.077	6,0 %
Oslo og Akershus	300	0,5 %	300	0,4 %
Resten av landet	10.838	18,8 %	20.117	29,7 %
Sum garantier	57.579	100,00 %	67.763	100,00 %

NOTE 23 – NØKKELTALL

Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert	2016	2015
Resultat		
Kostnader i % av inntekter justert for VP	68,93 %	58,04 %
Kostnadsvekst siste 12 mnd	23,04 %	-8,80 %
Egenkapitalavkastning*	8,39 %	8,30 %
Andre inntekter i % av totale inntekter (eskl. VP)	20,75 %	26,52 %
Innskuddsmargin hittil i år	0,11 %	-0,21 %
Utlånsmargin hittil i år	2,37 %	2,80 %
Netto rentemargin hittil i år	1,95 %	1,99 %
Resultat etter skatt i % av FVK	0,79 %	0,79 %
Innskudd og Utlån		
Andel av utlån til BM av totale utlån på balansen	22,0 %	25,0 %
Andel lån overført til EBK – kun PM	32,7 %	37,7 %
Innskuddsdekning	92,0 %	94,1 %
<i>* EK-avkastning etter beregnet skatt – Annualisert</i>		
Nøkkeltall er annualisert der annet ikke er spesifisert	2016	2015
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning	18,23 %	16,1 %
Kjernekapitaldekning	18,52 %	16,4 %
Kapitaldekning	19,39 %	17,1 %
Leverage ratio	9,21 %	8,52 %
Likviditet		
LCR	142	161
NSFR	139	133
Likviditetsindikator 1	110,69	111,18
Likviditetsindikator 2	113,38	114,48

NOTE 24 – EGENKAPITALBEVIS

Nøkkeltall egenkapitalbevis	2016	2015
Eierbrøk	13,60	0
Resultat per EK bevis	1,29	0
Bokført EK per EK bevis	100,99	0
Utbytte per EK bevis	1,05	0

20 største egenkapitalbevis eiere	Antall EK-bevis	Eierandel
Kvamme Geir Atle	32 600	8,2 %
City Vest AS c/o Øyvind Thorsby	31 400	7,9 %
Erik Dahl Invest AS	29 900	7,5 %
Pedersen Viggo Wahl	18 900	4,7 %
Kise Oddvar	12 600	3,2 %
AEK Invest AS	12 600	3,2 %
Rei Invest AS	12 600	3,2 %
Snipen Rolf Eber	9 400	2,4 %
Hjuksebø Invest AS	9 400	2,4 %
BLE Eiendom AS	9 000	2,3 %
Hardang Hallgeir	7 800	2,0 %
Skahjem Ole Bjørn Holta	6 900	1,7 %
Moe Svein Halvor	6 600	1,7 %
Faye Gabriel Andreas	6 300	1,6 %
Forvaltningsenteret	6 300	1,6 %
Environtec AS	6 300	1,6 %
Slåtta Andres	6 300	1,6 %
Landsverk Odd Bjørn	6 000	1,5 %
Anundskås Halvard Hellem	6 000	1,5 %
Landsverk Gunnbjörg	6 000	1,5 %
Sum 20 største eiere	242 900	60,7 %
Øvrige	157 100	39,3 %
Sum totalt	400 000	100,0 %

Egenkapitalbevis ledende ansatte og styrende organer inkludert nærstående	Antall EK-bevis
Ledende ansatte	
Øverdal Åse Kjersti	600
Zeylon Rune William	600
Sum ledende ansatte	1 200
Styre inkludert nærstående	
Kaasa Torunn Hovde	200
Bolkesjø Torjus Folsland	2 500
Finkenhagen Reidun	600
Sum styre	3 300
Forstanderskap inkludert nærstående	
Særsland Harald	600
Bratsberg Tore Gunnar	300
Finnekåsa Aud Hegna	500
Haugan Sverre	300
Wåle Kristin Innvær	800
Tørre Anita	300
Hegna Terje	300
Sum forstanderskap	3 100

Til forstanderskapet i Hjørtal og Gransherad Sparebank

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Hjørtal og Gransherad Sparebanks årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av bankens finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av banken slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og banksjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og banksjef (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens

regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til bankens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold

som kan skape tvil av betydning om bankens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at banken ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kragerø, 28. februar 2017
BDO AS

Espen Åsulf
statsautorisert revisor